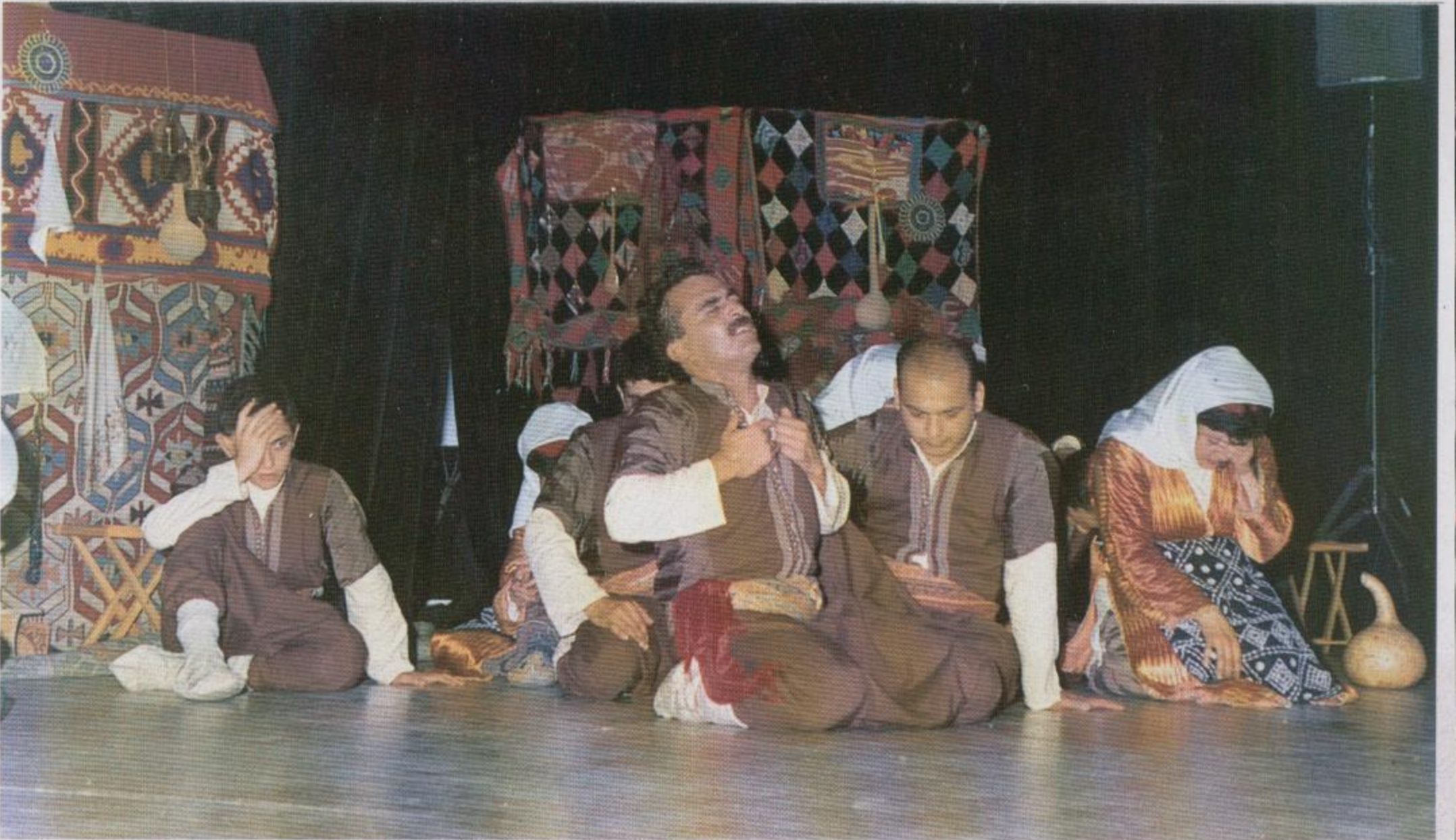

Motif

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Dergisi Yıl: 1 Sayı: 3

uğur
deri

DERİ MAMÜLLERİ
SANVETİC.
LTD.ŞTİ.

Ramazan KARABACAK

Fabrika : Gökalp Mah. 37. Sok. No: 10 Zeytinburnu - İST Tel : (0212) 558 27 07
546 61 83 Fax : (0212) 547 74 20
Mağaza : Zübeyde Hanım Cad. No: 38/1 Zeytinburnu - İST Tel: (0212) 547 91 91

Motif

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Dergisi

Yıl : 1 Sayı : 3

Aralık 1995

İmtiyaz Sahibi

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Adına
M.Zeki BAYKAL

Yazı İşleri Müdürü

H.Bayram GÖKHAN

Yayın Koordinatörü

Osman BAYSAL

Haber Müdürü

Derya BARTLI

Reklam Müdürü

Sacide GÜNGÖR

Halkla İlişkiler Müdürü

Halime ÖZTÜRK

Haber ve Araştırma Gurubu

Hasan ÖZTÜRK

Nalan ÖZLÜK

S.Ahmet ÇORUH

Sanat Danışmanı

Doç.Dr. Şenel ÖNALDI

Hukuk Müşavri

Av. Zeycan KÜTÜK

Yayın Kurulu

Ümit AKYÜZ

Ökkeş KAPUCU

Adnan SEVİNÇ

Necip BALCI

Dizgi -Grafik

Saydam Ajans

Teknik Koordinasyon

Alper ALKAN

Baskı.....Emre Ofset

CiltÖzdemir Cilt Evi

Yönetim Yeri :

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği
Fevzipaşa cad. No:124 Atikali
Fatih / İSTANBUL Tel : 531 61 68

Basım-Yayın Koordinasyon:

Saydam Ajans

Boyacı Ahmet sok. Nuribey Han K:2
No: 209 Çemberlitaş / İstanbul
Tel : 638 80 93 - 638 80 94

Dergimizde yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına, yayınlanan ilanların tüm sorumluluğu ilan sahiplerine aittir. Derneğimizden yazılı izin alınmadan alıntı yapılamaz.

İçindekiler

- 2 Kültürel değerlerimiz yitirmeyelim.
Zeki BAYKAL
- 3 El ele tutuşmak
Edip TEKKOL - Bakırköy Belediyesi Başkan Yardımcısı
- 4 Yine kültürel kimlik üzerine...
Prof. Dr. Mustafa ERKAL
- 6 Afyon - Dinar Yöresel Halk Oyunları
Üstün GÜRTUNA
- 9 Sorun Söyleyelim
Doç. Dr. Şenel ÖNALDI
- 10 Halk oyunlarının gösteri amacına dönüşükten sonraki değişikliği
Bülent KURDİŞOĞLU
- 12 Halk oyunları ve eğitim
Cengiz POYRAZ
- 14 Türk Halk Oyunları'nın arşivlenmesinin önemi
Mustafa GÖRAL
- 16 Adana/Pozantı ilçe ve köylerinde giyim-kuşam
Bülent SEVİM
- 18 İşin doğrusunu aramak...
Y. Doç. Dr. Gökten AY
- 20 Ağrı yöresi oyunları
Dr. Şinasi ÜNAL
- 22 Türkiye'de Etnomüzikoloji çalışmalarına genel bir bakış
Süleyman ŞENEL
- 24 Bibliyografya çalışması (3)
Ahmet AYDIN
- 25 Adıyaman halk biliminden örnekler
M. Türker ACAROĞLU
- 26 Şark Odası
Sacide GÜNGÖR
- 28 Motif'den haberler

Kültürel değerlerimizi yitirmeyelim

Sanayileşme ve teknolojik gelişim insanların yaşamını öyle ya da böyle değiştirmiştir ve insanlar dünyadaki değişimleri daha çabuk öğrenmeye başlamışlardır. Böylece de dünyanın pek çok yerinde geleneksel yaşam biçimi yerini modern yaşama bırakmıştır. Oysa toplumlar, milli kültürden vazgeçmeden de çağdaşlaşabilirler.

Kültürümüzü meydana getiren unsarlardan uzaklaşarak, yabancı kültürler içerisinde erimek, kendi benliğimizden vazgeçme anlamını taşır.

Ancak günümüz toplumları geriye dönüp baktıklarında modern yaşam içinde yitirdiklerini görmüşler ve şu an bu yitirilenleri veya erimeye yüz tutan değerleri yeniden kazanma gayreti içerisinde girmişlerdir.

Toplumumuz dünya ülkeleri içerisinde, en zengin kültüre sahip olan toplumdur. Elimizde bulunan bu değerli hazineyi yaşamımız içinde korumak böylesine kolayken yitirdiklerimizi anlamak mümkün değil. Folklorumuzun zenginliğine baktığımızda; yüzlerce binlerce yılın biriktirdiği bir yaşayış tarzını, edebiyatından müziğine, halk oyunlarından inanışlarına kadar bir bütünü muhafaza ederek, gelecek nesillere büyük bir miras bırakmanın bir görev olduğunu görüyoruz.

Bizler bu toplumu oluşturan fertler olarak, toplumsal değerlerimizden, örf, adet, gelenek ve göreneklerimizden yitirdiklerimizin karşısında birşeyler yapmalıyız.

Gelin elele verip bu değerli varlığımızı yitirmeme gayreti içerisinde olalım. Elimizden geldiğince bu değerleri koruyup, onları geliştirelim. Unutmayalım ki; biz onlarla var olduk, onlarla yoğurulduk ve yine dünya döndükçe, ömrümüz yettiğince onlarla iç içe olacağız.

Motif Halk Oyunları
Eğitim Derneği Başkanı
M. Zeki BAYKAL

Elele Tutuşmak...

Edip TEKKOL

Bakırköy Belediyesi Başkan Yardımcısı

Ellerimizle tutarız çatalı kaşığı... Ellerimizle giyeriz elbiselerimizi.
Ellerimizle tutarız kalemi ve yazarız.
Ellerimizle yontarız taş, çamura şekil veririz.
Ellerimizle okşarız yavrularımızı...
Ellerimizle üretiriz fabrikalarda... Tohumu ellerimizle atarız tarlalarda...
Taşları ellerimizle kullanırız.
Kısacası hayatımızı yönlendiren herşeyi, her işi kesinlikle ellerimiz yardımıyla gerçekleştiririz...

Ne zaman otobüste, yolda, parkta elele tutuşan iki insan görsem içim coşku ile dolar... Tarifsiz sevinçler duyarım...

Elele tutuşan iki insan hep sevindirir beni... Bunlar iki yavuklu da olabilir, nişanlı ya da evli bir çift de... Ya da çocuğunun elinden tutmuş gitmekte olan bir anne... veya baba...
Görünümdür önemli olan... Farketmez benim için... Hissettiğim, iki insanın sıcaklığının birbirine geçmesidir... Güzel olan budur... Çünkü elele tutuşmanın temelinde güvenli bir ortam bulmanın sıcaklığı vardır, bu duyguyu hissettirir bana... sevinirim...

Güven duyan insan kavga değil barışı özler hep...
Barış ise ulaşmak istediğimiz en önemli amaçtır... Barışa giden yolda elele tutuşmanın değeri inkar edilebilir mi?

İnsanlar tokalaşmadan barış umutları yeşerebilir mi? İnsanlar kucaklaşmadan mümkün müdür kavganın önlenmesi?

Birbirimizi anlamının ilk aşamasıdır elele tutuşmak...

Halk Oyunlarının önemini bilirim...

Yöresel oyunlarla ilgili uğraş veren gençler kendilerine özgüven duyarlar kısa bir süre içinde... Katılıkları zaman içinde biter, yerini daha ılımlı, sevgi dolu insanlara bırakır... İnsanın insan olma yolunda çabaların en başında gelir bu nedenle bir yöre oyunu...

Çünkü bu oyunlarda/danslarda elele tutuşmak vardır... Gençlerin elele tutuşarak birbirlerine daha hoşgörülü bakması vardır...

Halk oyunlarında uzman olan bir dostum size ilginç gelecek bir görüşünü nakletmişti bana... Aynen şöyle söylemişti:

“Elele tutuşan insanlar birbirlerine silah çekebilir mi? Kendi düşüncesini zorla bir başkasına kabul ettirmeye, dayatmaya kalkışabilir mi? Bu mümkün değildir... Onun için gençlerimizi bu uğraşa yönlendirmeliyiz... Zira daha yaşanılır bir dünyayı ancak böyle gençlerle kurabiliriz...”

Ben bu arkadaşımın yaklaşımına bütünüyle katılıyorum...

Öyleyse hiç vakit geçirmeden çabalarımızı buna doğru yönlendirelim ve gençlerimizin elele tutuşmalarını sağlayalım...

Ne dersiniz?

Yine Kültürel kimlik üzerine...

Prof. Dr. Mustafa ERKAL

İstanbul Üniversitesi

İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi

Birçok yayımlarımızda kültürel kimlik üzerinde durmuş ve konuya açıklık getirmeye çalışmıştık. Böyle çok boyutlu bir meseleye makale kapsamında açıklık getirebilmenin mümkün olmadığı bilinmektedir. Ancak, hiç olmazsa kimliğin tanımının ortaya konması, kaynağının belirlenmesi ve farklı bir kültürel kimlik için nelerin gerekli olduğunun tesbiti, zihnimizi karıştırmak isteyenlerin oyunlarını bozabilir.

Kültürel kimlik ile ilgili değerlendirmeler sadece "**ben kimim**" arayışının veya sorusunun değil, "**biz kimiz**" sorusunun cevabını da verir. Kimliğin **sosyal** olması veya **kültürel** anlaşılması, onun belirli bir kültür çevresi içinde mütalaa edimesindedir. Ferdin ve sosyal grupların mensup olduğu, iştirak ettiği, pay aldığı belirli bir yaşama tarzı ile tanımlanabilme durumu sosyal kimlikle ilgilidir. Sosyal veya kültürel kimlik mensup olunan kültürün fertlere ve sosyal gruplarda netleşmesi müşahhas (somut) hale gelmesidir.

Kimlik ile etkinlik arasında da yakın bir ilişki vardır. Farklı bir etnik kimlikten bahsedebilmek için, farklı özellikleri ile yaşanan bir ayrı kimlik gerekir. Bu ayrı kimliğin belirlenmesinde kültürün her bir unsuru ele alınır ve incelenir. Çünkü

Türkiye'de kimlik üzerine tartışmaların açılmasının dış sebepleri de vardır. Türkiye, ileride, Osmanlı'nın oynadığı siyasi rolü oynayabilecek önü açılmış bir ülkedir. Şu halde, bunun önlenmesi gerekir.

bazılarının zannettiği gibi, sadece dil veya mahalli ağız etniklik için, başka bir ifade ile kimlik için yeterli değildir.

Kimliği bazılarının coğrafi

faktör ile bir düşündüklerini de görüyoruz. Kültüre yaşama tarzı üzerinde, tabii çevrenin veya coğrafyanın tabii ki tesirleri vardır. Ekonomik faaliyetlerden, beslenme ve barınma şekillerine kadar bu tesirler görülebilir. Ancak, yaşama tarzına bir bütün olarak baktığımızda bu tesirler mutlak değil, ama nisbidir. Mesela Akdenizlilik, Akdeniz kültürü belirsiz bir kavramdır. Çünkü Akdenizde aynı veya benzer tabii şartları paylaşan Mısır, Yunan, İtalyan, Fransız, Türk kültürleri ve diğerlerinin hemen hemen kültürünün her unsurunda aralarında önemli farklar bulunmaktadır. Aynı şeyi Kafkas kültürü ifadesi için de söyleyebiliriz, Kafkaslarda da bazı benzerliklere rağmen, Çeçenlerin, Azerilerin, Gürcülerin, Dağıstanlıların, Ermenilerin ve diğerlerinin dilden, dine ve zihniyete kadar farklı hayat tarzları vardır. Anadolu kültürü üstünde ısrarla duranlar ise, Anadolu'ya 1071'den beri vurulan Türk-İslam kültürünü kabul lenememekte ve Anadolu'da yaşamış küçük, büyük her toplu-

luğu eş-zamanlı olarak düşünmektedirler. O zaman Anadolu, tarihi gerçeklerin aksine, Türk-İslam kültürü tarafından vatanlaştırılan bir coğrafya olmaktan çıkarılmış olacaktır. Hümanist kültür anlayışına sahip bazı çevrelerde de bu yanlış sürdürülmektedir.

Bir yanlış anlaşılma nokta da, bazılarına göre Anadolu'da karışmışlığın bulunmasıdır. Aynı çağda yaşamamış bir çok isim ve topluluk nasıl olur da kültürel temas ve kültürel alışveriş içine girebilir? Kültür alışverişi aynı çağda yaşamış topluluklar arasında olabilir. Eğer kasdedilen tarihi eser ve medeniyetler ise, bu kültürün maddi yüzüdür ve Anadolu'da vurulan damganın belirgin bir özelliği olan, önce Selçuklu ve daha sonra da Osmanlı yaşayışı tarzını maddede somutlaşmış yüzü olan medeniyetleri, bu coğrafyada hakim kültür olmasaydı bugün bunların yeri arkeoloji müzeleri olurdu. Kaldı ki, Selçuklu'nun 10. ve 11. yüzyıldaki muhatabı ve çağdaşı Bizans dışında sayılan birçok topluluk olmamıştır ve onlarla bir kültürel temas da söz konusu değildir. Eğer Selçuklu'nun kültürü canlı ve Anadolu'ya mührünü vurabilecek özelliklere sahip olmasaydı, bir asır içinde Bizans ve diğer çağdaşı olan kültürler içinde eriyip giderdi ve Osmanlı'ya da sosyal bir miras kalmazdı.

Diğer taraftan, Türk Milletinin tarihinin içinden gelen kültürel kimliğinin tartışılacak bir tarafı da yoktur. Tabii ki iki asır önceki Türk ile bugünkü Türk arasında önemli bazı farklar tesbit edilebilir. Aksini, yani aynı

Kültürel kimlik ile ilgili değerlendirmeler sadece "ben kimim" arayışının veya sorusunun değil, "biz kimiz" sorusunun cevabını da verir. Kimliğin sosyal olması veya kültürel anlaşılması, onun belirli bir kültür çevresi içinde mütalaa edilmesindedir. Ferdin ve sosyal grupların mensup olduğu, iştirak ettiği, pay aldığı belirli bir yaşama tarzı ile tanımlanabilme durumu sosyal kimlikle ilgilidir. Sosyal veya kültürel kimlik mensup olunan kültürün fertlere ve sosyal gruplarda netleşmesi müşahhas (somut) hale gelmesidir.

olduğunu savunmak sosyal değişmeye reddiye çıkarmaktır. Ancak, bundan iki asır önceki Fransız da, İngiliz de bugünkü Fransız ve İngilizden farklıdır ama, bir İngiliz ve Fransız kültür kimliği gibi Türk kimliği de bugün vardır ve canlılığını korumaktadır. Türk Milleti tarihindeki zaman zaman yanlış sosyal değiştirmelere, yabancılaştırılmalara sahne olmasına rağmen, bilhassa son senelerde kendi kimliğine daha fazla sarılmak ve dönmek ihtiyacı duymaktadır. Bunda dünyada olup bitenlerin de rolü olmaktadır. Bazıları uzun yıllardır savunduğumuz ve kimliğimizle ilgili unsurları yeni farkediyor gibidir.

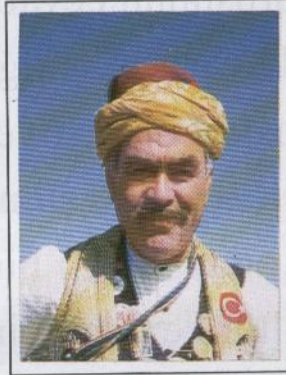
Türkiye'de kimlik üzerine tartışmaların açılmasının dış sebepleri de vardır. Türkiye, ileride, Osmanlı'nın oynadığı siyasi rolü oynayabilecek önü açılmış bir ülkedir. Şu halde, bunun önlenmesi gerekir. Çünkü, Batılının, hele son yıllarda tamamen hıristiyan fantezizmle hareket eden bazı etkili çevrelerin gözündeki Müslümanlık Türklüktür. Onu zayıflatılar mı hedeflerine de varmış olacaklar ve sadece bizden değil; bütün İslam dünyasından 1071'de Malazgirt ve 1453'de İstanbul'un fethi ile değişen dengelerin hesabını soracaklardır. Devam eden "Şark Meselesi" karşısında Türk düşmanlığı modasına kapılanlar Haçlı zihniyetine merdiven olduklarının farkına varmalıdırlar. Eğer akli selimle düşünebilirlerse ve dün olduğu gibi bazı Batılı ülkelerin ipine sarılmazlarsa?... ■

Afyon-Dinar Yöresel Halk Oyunları

Dinar, Afyonkarahisar'ın bir ilçesi olup, Afyon'a 110 Km uzaklıkta olmasına karşın, Isparta'ya 55 Km. Burdur'a 57 Km. uzaklıktadır. Denizli iline oldukça yakın, kısacası bu dört ilin folklorunun kesiştiği ve karıştığı bir geçittir. Yapılan araştırmalarda görülür ki, Dinar oyunları kesinlikle Afyon karakterinde değildir. Doğa ve ekonomik koşullar iletim araçlarının azlığı Dinar'ı Afyondan tamamen koparmış, Isparta'ya ve Burdur'a yakıştırmıştır. Onlardan etkilenmiş, bazı oyunlarında müzik, Afyon müziği olarak kalmış, oyunlardaki hareketler ise Burdur'a, Isparta'ya kaymıştır. Kesin olarak aynısını almamış, doğanın hırçınlığı, toprağın kıraıçığı figürlere yansımıştır. Tekenin hareketlerini daha da sertleştirmiş, küçük noktalarda da olsa değiştirmiştir. Ve Dinar yöresi kesin karakteristikleri ortaya çıkmayan dağ oyunları görünümünde kalınmıştır.

Yörede Oynanan Oyunlar Çay Kenarı Zeybeği

Afyon Zeybeği veya Çay Kenarında İnadına Bitiyor Kestane diye oynanan bu zeybek hem halka hem de karşılaşma türünde bir kadın

oyunudur. Davul zurna eşliğinde oynandığı gibi kına gecelerinde türküsü söylenerek de oynanır. Türkünün sözleri şöyledir:

Çay kenarında inadına bitiyor
kestane

Selamını söylen müfrezeler

Üstün GÜRTUNA

Halk Oyunları Araştırmacısı

gelsin üstüme

Haydi güzelim kayada kabir
olmaz

Kabir olmaz seviye sabır
olmaz

Attan aman indim gül dalına
bağladım

Asker aman oldum martinimi
yağladım

Haydi güzelim kunduramı sağ-
dan yere bas

Ben seninim ister öldür ister as
Hatçam Çıkmış Gül Dalına

Halka şeklinde oynanan bu zeybek, yine bir kadın oyunu olup, müziğe, sözlerine uygun, tamamen kendine özgü sert figürlerle donatılmıştır. Dinarda

oynanana göre daha sertçe olup, Afyon kırıklığından tamamen uzaktır. Davul-zurna ile oynandığı gibi türkülü de oynanır. Sözleri Dinar'ın Yeralan köyünden Saffet Uysal'dan alınmıştır. Derleyen ise Talip Özkan'dır.

Hatçam çıkmış gül dalına
Amanda Hatçam çıkmış gül
dalına

Güller takınmış Hatçamda
gerdanına

Aman güller takınmış
Hatçamda gerdanına

Uyma dedim Hatçamda
eller sözüne

Amanda uyma dedim

Hatçamda eller sözüne

Oynatırlar Hatçamda cura ile sazıyla

Aman oynatırlar Hatçamda cura ile sazıyla

3- Kadılar Zeybeği

Bu oyun Dinar'ın "Kadılar" köyünde oynanan karşılama türü bir zeybeğdir. kadılar yolunda gördüm yüzünü" diye başlayan bu oyunu aynı müzikle Bilecik ilimiz "Aşağıdan gelen hanım oynasın", Eskişehir ilimiz ise "Yoğurdum var yeşil meşil çanakta" diye oynar. Bu oyunun müziği ilk defa Muzaffer Sarısözen tarafından notaya alınmıştır.

Kadılar yolunda gördüm yüzünü

Duman sandım şalvarının tozunu

Ayda bir kez görsem yüzünü
Beri gel a yarım beri gel ben adam yemem

Ellerin yarine de yarım ol demem

Dam Başına Atı Da Vermiş Kalbırı

Afyon kırıklığından tamamen uzak çok estetikle oynanan zarif bir kadın oyunudur. Halka ve karşılama şeklinde oynanan bu oyunda davul-zurna eşliğinde oynandığı gibi türkülü de oynanır. Bu oyunun sözleri Abdullah Uluçelikten alınmıştır. Derleyen ve notaya alan ise büyük üstad Muzaffer Sarısözen'dir.

Dam başına da atıda vermiş kalbırı

Aman kalbırı hele kalbırı yine kalbırı

Bekarlarıda yatağından kaldırı kaldırı aman

Aman hallerim yaman

Teke Zortlatması

Figürler daha da sertleşmiş,

müzik Burdur'da oynanan Teke müziklerinden birisidir. Sözleri Ahmet Yamacı, müziğini Muzaffer Sarısözen derlemiştir.

Uyma dedim Hatçamda eller sözüne

Amanda uyma dedim Hatçamda eller sözüne

Çıkan çok olur Hatçamda senin yoluna

Aman çıkan çok olur Hatçamda senin yoluna

Hatçamda gider aman odun dağına

Muzaffer Sarısözen'dir.

Hezin Hezin gir kapıdan

Sensin gönlümü avudan

A yarım amanda aman

Ellere demem

Oynayışın sallanışın

Bulanışın ırlanışın

Deletti beni aman aman

Kületti beni

Ah yatamadım mis kokudan

Aman Fadik edalı Fadik

Gümüşten dökmeli Fadik

A yarım amanda aman

Ellere demem

Amanda Hatçam gider aman odun dağına

Oynatırlar Hatçamda cura ile sazıyla

Aman oynatırlar Hatçamda cura ile sazıyla

Hezin Hezin gir kapıdan

Afyon kırıklığından tamamen uzak çok estetikle oynanan zarif bir kadın oyunudur. Halka ve karşılama şeklinde oynana bu oyunda davul zurna eşliğinde oynandığı gibi türkülü de oynanır. Yörede Kırık Zeybek veya Yıkıntı Zeybeği adını alan bu oyunun sözleri Abdullah Uluçelikten alınmıştır. Derleyen ve Notaya alan ise büyük üstad

Bağlantı

Kapıyı açtım aman Fadik kaçtı

İnce belden şalvar uçtu

A yarım amanda aman

Ellere demem

Bağlantı

Teke Zortlatması

Figürler daha da sertleşmiş, müzik Burdur'da oynanan teke müziklerinden birisidir. Afyonda kesinlikle zortlatma yoktur. Daire şeklinde oynanan bu oyunun sözleri Ahmet Yamacıdan alınmıştır. Derleyen ve notaya alan ise Muzaffer Sarısözen'dir.

Yayla yollarında yürüyüp gelir (oy gelin oy gelin oy gelin)

Allı şalvarını sürüyüp gelir aman aman aman
Ben varmam oraliya orada duralıya
Allah nasip eylesin davullu zurnalıya

Yayla yollarında biten naneler (oy gelin oy gelin
oy gelin)

İnce belli kız doğurmuş anneler aman aman
aman

Ben varmam inekliye yoğurdu sinekliye
Allah nasip eylesin omuzu tüfekliye

Yörede oynayacağımız oyunların dışında şu
oyunlarda zevkle oynanmaktadır.

Düz oyun (Çigil çigil sular akar kavaktan)

Yan oyun (Harman yeri kademeli)

İğde dalları

Kapı ardına ası koymuş kalburu

Afyonun ortasında var kalesi

Hamamın üçtür kurması

Tren gelir kışladan

Neşeli

Çiçekdağı

Yöredeki müzik aletleri:

1. Davul,
2. Zurna,
3. Üç telli,
4. Sipsi,
5. Kaval,
6. Kabak kemane,
7. Dümbelek,
8. Leğen,
9. Bağlama,
10. Cura,

Referanslarımız:

Punto Deri

Demet Deri

RECEP ÇETİNKAYA

İMİTASYON
MOBİLYA
TASARIM

Fethih Tepe Mahallesi, Çınar Sokak
No:41-A (Fethih Tepe Cami Arkası)
Hasköy / İSTANBUL
Tel. : 0.212 235 32 70
Faks: 0.212 256 03 30

Faydem: AJANS (0212) 638 80 83

Toysan
Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

VEDAT TOY

Soğanağa Cami Sokak Nil Apt.
No.17/4 Beyazıt - İSTANBUL

Telefon : (0 212) 516 26 66
Telefax : (0 212) 516 76 16
Cep Tel : (0 532) 212 90 00

Faydem: AJANS (0212) 638 80 83

"Bize çoğu kez sorulan ve okurlarımızdan gelen mektuplara cevap olarak makam hakkında bir açıklamada bulunalım"

Doç. Dr. Şenel ÖNALDI

İTÜ. Türk Musikisi Devlet
Konservatuarı Öğretim Üyesi

Hüseyin Saadettin Arel, makamı şöyle anlatmaktadır. (1) Türk musikisinde basit makamlardan her birinin dizisi, bir tam dörtlü ile bir tam beşlinin yan yana getirilmesinden hasil olmuştur. Bazı dizilerin dörtlüsü pest ve beşlisi tiz tarafta, diğer bazı dizilerin ise bilakis beşlisi pest ve dörtlüsü tiz taraftadır.

DİZİ'de veya LAHİN'de seslerin durakla veya güçlü ile münasebetlerinden (ilişkisinden) doğan hususiyete (özelliğe) "MAKAM" denilir.

Şu halde makam: Bir durakla bir güçlünün etrafında, bunlara bağlı olarak toplanmış seslerin umumi (genel) durumudur. Dizi makamın çatısını gösterir.

M. Ekrem Karadeniz, makam'ı

şöye tariflemektedir: (2) Türk musikisinde belirli aralıklarla birbirine uyan mülayim (yumuşak) seslerden kurulu bir gam içersinde özel bir seyir kuralı olan musiki cümlelerinin meydana getirdiği çeşniye "makam" denir.

Üzeyir Hacıbeyli'de Azerbaycan makamlarının meydana gelmesinde halis dörtlü ve beşlilerle, büyük ya da küçük

Üzeyir Hacıbeyli'de Azerbaycan makamlarının meydana gelmesinde halis dörtlü ve beşlilerle, büyük ya da küçük altılı ses sıralarının olması gerektiğini yazmaktadır. Ancak makamları anlatırken, perdeler arasındaki ilişkileri ve sıçramaları her makamda ayrı ayrı belirtmiştir.

altılı ses sıralarının olması gerektiğini yazmaktadır. Ancak

makamları anlatırken, perdeler arasındaki ilişkileri ve sıçramaları her makamda ayrı ayrı belirtmiştir.

Bize göre Türk müziğini diğer müzik türlerinde ayıran en önemli unsur "MAKAM"dır. Bir çokları dizi'yi ya da gam'ı makam yerine göstermektedir. Oysa makam'ı bunlardan ayıran önemli özellikler vardır. Bunlar; belli bir perdede yapılan kadans, belirli bir perdeden başlama zorunluluğu, belirli perdeleri tekrar kullanmamak gibi bir kural, özellik gösteren bir sıçrama, belli bir seyir hızı ve perdeler arasındaki aralıkların konumu ile sekizliler arasındaki farklılıklarla elde edilen çeşni ve yapılması gereken duraklama sürelerinin tümüdür.

Kaynakça:

- 1) Arel., Ders notları., İleri Türk musikisi Konservatuarı Der. Yay. Hüsni Tabiat Matbaası., İstanbul, 1968. S. 8-14
- 2) M. Ekrem Karadeniz., Türk Musikisinin Nazariye ve Esasları., Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Türk Matbaacılık Sanayii., Ankara, 1965. S. 64

İkinci Bölüm:

Halk Oyunlarının Gösteri Amacına Dönüştükten Sonraki Değişikliği

Bülent KURDİŞOĞLU

İTÜ T.M.D.K. Öğr. Görevlisi

Öğretme ve Öğrenmeden Kaynaklanan Değişiklikler

Türkiye geneline bakıldığında hemen hemen tüm eğitim kuruluşlarında (ilk, orta, lise, üniversite), Halk Eğitim Merkezlerinde, Halk oyunları Derneklerinde, Vakıflarda ve az sayıdaki Özel şirketlerde Halk oyunları çalışmaları yapılmaktadır. Halk oyunları bir eğitim ve öğretim işi olduğuna göre, mutlaka akademik eğitim görmüş kişiler tarafından yapılması gerekmektedir. Ancak böyle bir eğitim kurumu yok denecek kadar azdır.

Önceleri halk oyunları çalışması yapan kuruluşlarda oyun

eğitmenliği yöreden gelen oyun-cular tarafından yapılmaktaydı. Bu eğiticiler oyunları kendilerinin oynadıkları biçimde öğretmişlerdir. Değişik kuruluşlarda yapılan bu çalışmalar ayrı ayrı eğiticiler tarafından yapılmıştır. Oyun eğitmenlerinin çynayış ve öğretiş biçimleri farklılıklar göstermiştir. Biri ayak bileğini bükmeden diğeri bükerek, biri kolay figürleri diğeri zor figürleri öğretmiştir. Yapılan bu çalışmalar sonucunda birbirinden farklı oyun grupları oluşmuştur.

Oyunları bu şekilde öğrenenler bir süre sonra eğitici ve öğretici olarak görev yapmışlardır. Onlarda kendilerinden beğendikleri figürleri zamanla kendi

Oyunları bu şekilde öğrenenler bir süre sonra eğitici ve öğretici olarak görev yapmışlardır.

oyunlarına ekliyerek oynamışlardır.

Özellikle yurt dışına giden halk oyunları ekipleri yabancı guruplardan çok etkilenmişlerdir. Bilindiği gibi Türk halk oyunlarında kız erkek oyunlarının beraber oynanması çok azdır. Yabancı ekiplerle görülen bu beraberlik aşağı yukarı tün yörelere girmiştir. İlk zamanlarda beraber oynanacak oyunların az olması nedeni ile yeni oyunlar ve figürler üretilmiştir.

Başka ekiplerde görülen çizgi formları kendi oyunlarına uygulanmaya çalışılmıştır. Oysa çizgi formları oyunların kendi özelliklerine göre yapılmaktadır. Farklı çizgi formu başka oyuna uygulandığında adım ve figürlerin değişmesine neden olmaktadır.

Müzik Anlayışının Değişmesi

Halk oyunlarında müzik ve oyun figürleri ayrılmaz bir bütündür. Halk oyunlarında müzik anlayışının,değişmesi son zamanlarda olmuştur. Yıllarca oyuncular oyun melodisi ile değil davul ritmi ile oynamışlardır. Düzenli ekip

çalışmalarına başladığında görülüyor ki yalnızca oyun figürleri iyi yapmak yeterli olmuyor ve izleyiciyi tatmin etmiyor. Müziğin anlaşılır hale gelmesi için çalışmalar yapılıyor. Oyun bölümlerinin müzik bölümleri ile beraber başlamasına ve bitmesine dikkat ediliyor. Birlikteliği sağlamak için genelde oyun cümlelerinde düzeltmeler yapılıyor. Yeni figürler yapılıyor veya tekrar sayıları değiştiriliyor.

Oyun Alanlarının Yapısı

Halk oyunları sahneye gelmeden önce boş alanlarda ve meydanlarda, oynayan kişilerin yalnız kendileri için oynadıkları bilinmektedir. Ancak oyunlar sahneye gelince kişilerin kendileri için değil onları izlemeye gelen topluluklar için oynama zorunluluğu vardır. Bu aşamada oyunların belirli bir yöne doğru oynanması gerekti. Belirli bir yön ve alanda oynama zorunluğu öncelikle oyun formlarını

etkilemiştir. Kapalı daire formundaki oyun açık daire veya düz sırada oynanmıştır.

Gösterilerin yapılabilmesi için,

Halk oyunları ilk sahneye konduğu dönemlerde bulunabilen eski sandıktan çıkma kostümler ile oynanmıştır. Son zamanlarda sandık kostümü yerini daha ucuza mal olan taklit edilebilen giysilere bırakmıştır.

belirlenen oyun alanlarına göre oyun formları değiştirilmiştir. Öncelikle sahneye giriş ve çıkışın nasıl olacağı belirlendi. Oyun alanların küçüklüğüne ve

büyüklüğüne bakılarak oyuncu sayılarında düzenlemeler yapıldı. Sahnenin yapısına göre belirlenen oyun çizgi formlarına göre oyun figürleri de, çizgi formlarını aksatmayacak şekilde düzenlendi.

Kostümün Etkisi

Halk oyunları ilk sahneye konduğu dönemlerde bulunabilen eski sandıktan çıkma kostümler ile oynanmıştır. Son zamanlarda sandık kostümü yerini daha ucuza mal olan taklit edilebilen giysilere bırakmıştır. Eski kostümlere bakıldığında bir Bursa Kadın kostümünün onaltı ile onyedeki kilo arasında değiştiği görülmektedir. Şimdi ise yapılan kostümlerin ağırlığı sekiz ile dokuz kilo gram arasındadır. Her iki kostümde de oyunların estetik görüntüsü farklı olmaktadır. Kostümdeki bu değişme bazı oyunların daha hareketli ve estetik oynanmasına neden olmuştur.

ADRES DEĞİŞİKLİĞİ İÇİNDİR !

Sabahattin ERKOYUNCU

Serbest Mukasebeci

İtfaiye Cad. Hüsambey Sokak

No: 17/4 Fatih - İSTANBUL

Tel: (0212) 534 22 34

534 22 35

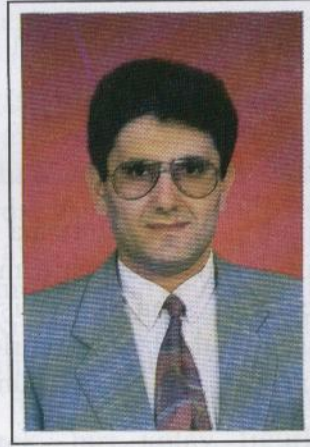
Fax: (0212) 525 47 24

Halk Oyunları ve Eğitim

Cengiz POYRAZ

İstanbul Üniversitesi
Eğitim Bölümleri Okutmanı

Eğitimle halkoyunlarının ilgisi nedir?

Bilindiği gibi eğitimin en geniş anlamı kasıtlı kültürlenme süreci olmasıdır. Yani toplum kendi arası-na katılan yeni bireylere kendi kültürünü sunar. Bireylerin birbirleri ile ve üretimiş maddi veya manevi kültürel ürünlere etkileşimlerinde kültürlenmeden söz edilebilir. Kültürlemenin düzenlenmiş ortamlarda veya doğal ortamlarda yönlendirilerek kasıtlı olarak yapılması durumuna eğitim denilmektedir. Eğitim kavramı günümüzde öncelikle okul kurumunu ve okullarda verilen formal eğitimi düşündürmektedir. Ancak eğitimin verilmesi, okulun birinci görevi olmakla birlikte başka kurum ve kuruluşlarda eğitim etkinliklerinin veya eğitimi destekleyici etkinliklerin yer aldığıda bir gerçektir. Bu etkinlikler formal veya informal olabilmekte, dolaylı veya direkt etkileyebilmektedir. Halkın kültürel birikimin oyunlara yansımalarının ürünü olan halk oyunlarında bireylerin kültürlenmelerinde yani yaşadıkları toplumun veya başka toplumların kültürlerini tanımalarında önemli bir etkileme gücüne sahiptir.

Bireyin kültürlenmesinden, dolayısıyla eğitiminden söz edildiğinde aynı zamanda bireyin davranışının değişmesinden yeni

bir davranış edinmesinden veya varolan davranışların gelişmesinden söz edilmektedir. Herhangi bir faaliyette yukarıdakilerden biri veya hepsi gerçekleşebilir. Davranışların niteliklerine baktığımızda, devimsel (pisikomotor), bilişsel (zihinsel), duyuşsal veya duygusal ve toplumsal olarak

**Bebek-çocuk-genç-
yetişkin yani her
yaşta birey duygu ve
düşüncelerini
hareketle anlatma
çabasında bulunur.**

ayrıştırabiliriz. Herhangi bir etkinlik ve niteliklerin hepsine birden etki edebildiği gibi bazen birine daha fazla etkide bulunabilmektedir. Okulların programlarına ve faaliyetlerine baktığımızda öğrencilerin, bilişsel gücünün, devimsel gücünün, bedensel gücünün, duyuşsal ve duygusal gücünün artmasına yönelik etkinliklerin hepsine yer verildiğini görebiliriz. Bu etkinlikler sadece derslerle sınırlı değildir. Sosyal kültürel, sportif etkinliklere de desteklenmelidir. Ruhsal ve fizyolojik bakımdan sağlıklı, zekasını üretici ve yaratıcı etkinliklerde kullanabilen, çevresi ile iyi ilişkiler kurabilen, yenilikçi, yeniliklere uyum sağlayabilen, dengeli, kişilikli bireylerin yetişmesi bireyin her yönden gelişmesine bağlıdır. Örneğin; sadece bilişsel gücün gelişmesini daha fazla etkileyen matematik, fizik vb. dersler ne kadar sağlıklı bireyler yetiştirir? Yahutta sadece sportif etkinliklerle bedensel ve (pisikomotor) devimsel gücün gelişmesi dikkate alınmadan duyuşsal-duygusal gelişim ve toplumsallaşma dolayısı ile kişilikli bireyler yetiştirebilir mi? Elbette hayır. Onun içindir ki köklü okullara baktığımızda sadece iyi matematikçi, sadece iyi sporcu, sadece iyi sanatçı, veya bilim adamı yetiştirmek çabalarından herhangi biri ile sınırlı kalmadığını

görüyoruz. Çünkü insan her yönden gelişmektedir. Eğitim etkinlikleri de bireyi her yönden geliştirmeye yönelik olmalıdır. Etkinlikleri tanıdıkça birey yeteneği gereği bazılarında daha başarılı bazılarında daha az başarılı veya başarısız olabilir.

Eğer eğitim kurumlarında sosyal-kültürel etkinlikler içinde halk oyunlarından yararlanıyorsak; bir yandan toplumun kültürel birikiminin yeniliklerle, yenilikçilikle gelişmeden aktarılabilceğinin güzel bir örneği sunulmaktadır. Çünkü; Bebek-çocuk-geç-yetişkin yani her yaşta birey duygu ve düşüncelerini hareketle anlatma çabasında bulunur. Yani oyunla! Örneğin kundağı açılan bebek sevincini elini kolunu sallayarak ifade eder. Çocuk grup oyunları ile bazı toplumsal kuralları oyun içinde uygular. Halk oyunlarında ise yörelerinin örf, adet, gelenek, göreneklerini, karakterlerini, duygu ve düşüncelerini inanışlarını ifade eder. Doğaya ve diğer canlılara mücadelelerini anlatan özellikler görürüz. Bütün oyunlar insanın bir tür anlatımıdır. İnsanın kendini toplumunu ve diğer toplumlara tanıması ve anlaması kişiliğinin gelişmesine, sağlıklı, dengeli iyi ilişkiler kurabilen yeniliklere açık bireyler yetişmesine katkıda bulunacaktır. Halk oyunlarında otantik olma yenilikçi birey ile çelişir mi? Çelişmez; aksine destekler. Çünkü oyunun orijinalinin bilinmesi demek ilk oynandığı yılların kültürel özelliklerinin, müzelerde uygarlıkların nasıl maddi yanı sergileniyorsa oyunlarda bir tür sergi işlevi görmektedir. Geçmiş ve günümüz bağıntısını kurulması ve halkın benliği yitirmeden nasıl bir kültürel gelişim sergilediğinin örneği sunulmaktadır. Tabiki bu kültürel bilinci aktif olarak oyanayanlarda daha kolay kazanacaklardır. Ama figürerin anlamları ve hikayeleri oyun aralarında veya öğretilirken

Bireyin kütürlenmesinden, dolayısıyla eğitiminde söz edildiğinde aynı zamanda bireyin davranışının değişmesinden yeni bir davranış edinmesinden veya varolan davranışların gelişmesinden söz edilmektedir. Herhangi bir faaliyette yukarıdakilerden biri veya hepsi gerçekleşebilir.

Davranışların niteliklerine baktığımızda, devimsel (psikomotor), bilişsel (zihinsel), duyuşsal veya duygusal ve toplumsal olarak ayırtırabiliriz.

Herhangi bir etkinlik ve niteliklerin hepsine birden etki edebildiği gibi bazen birine daha fazla etkide bulunabilmektedir. Okulların programlarına ve faaliyetlerine baktığımızda öğrencilerin, bilişsel gücünün, devimsel gücünün, bedensel gücünün, duyuşsal ve duygusal gücünün artmasına yönelik etkinliklerin hepsine yer verildiğini görebiliriz.

anlatılmak suretiyle bu bilinç daha da sağlıklı geliştirilir.

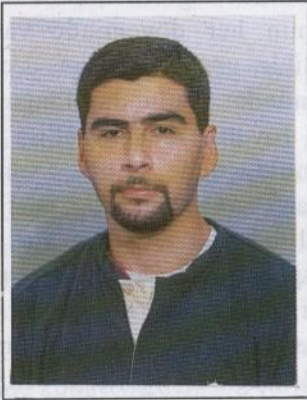
Bir diğer boyutu da halk oyunlarını psikomotor gelişimine katkıda bulunmasıdır. Çocuk her ortamda coşkusunu enerjisini boşaltacak oyun faaliyetlerinde bulunabilir. Yaş ilerledikçe bilincin ve sosyalliğin gelişmesine bağlı olarak hareketlerinde kısıtlanma ve kontrollülük egemen olmaya başlar. Fakat enerjiyi harcama, hareketleri özellikle ergenlik döneminde sakarlaşmakta ve tekrar toparlanmaktadır. Estetik ve ritmik hareketler yapabilme gereksinmesi ise yaşamın her döneminde vardır. Özellikle gencin gelişim özelliği gözönünde bulundurulduğunda; halk oyunlarının özelliği de düşünüldüğünde; bir yandan yapılan hareketler fazla enerjinin yararlı bir şekilde kullanılarak (bir tür spor) bedensel ve devimsel gelişime katkıda bulunmaktadır. Gösterilerin heyecan gelişimine, müzik eşliğinde figürlerin belli bir ardışıklıkla yapılması el-ayak-vücut-kas-göz-kulak koordinasyonunun ve estetik duygularının gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Yöntem olarak da, halk oyunlarında; kullanılan yaparak-yaşayarak-uygulayarak-koşullayarak vb. yöntemlerin kullanılmasının örneklerinden eğitimin diğer alanlarında da yararlanılabilir.

Kısacası halkoyunları aracılığı ile bir yandan toplumun kültürü tanıtılırken oynayanla ve izleyenle) bir yandan da bireyin çok yönlü kendisiyle ve çevresiyle barışık, ülkesini, milletini, halkını seven, duyarlı, dinamik, çağdaş ve kişilikli bireyler yetiştirilmesini sağlama çabasında, halkoyunlarından, gerek okullarda ekipler oluşturularak, gerek ilgili kuruluşlara (halkoyunları dernekleri, folklor araştırmaları vb.) etkileşim kurularak yararlanılması mümkündür. Çünkü sağlıklı bireyler, iyi yurttaşar sağlıklı toplumlara oluştururlar. ■

Üçüncü Bölüm

Türk Halk Oyunlarının Arşivlenmesinin Önemi

Folklorun diğer konularında olduğu gibi, halk oyunlarında da sürekli bir değişim söz konusudur. Bu değişim doğal ortamında, dışarıdan etki olmadan ve toplumun farkında olmadan yaptığı bir değişimdir. Buna “doğal değişim” denir. Halk Oyunlarımız günümüze kadar bu doğal değişimle gelmiştir.¹⁴ Fakat Halk Oyunlarımız gösteri amaçlı olarak kullanılmaya başlandığından bu yana, bu değişim şahıslar tarafından bilinçli olarak yönlendirilmiş, bu da uzun yıllar süre gelen yanlışlıkların doğmasına neden olmuştur. Bu bilinçsizlik nedeni ile bir çok oyun, oyun ezgisi, giysi vb. olduğundan başka bir şekilde ve tamamen kişisel yönlendirmeler sonucu yanlış değişimler geçire-

rek günümüze kadar gelmiştir.

Diğer bir olumsuz etki ise, halk oyunları yarışmalarındaki yöre eğitimcilerinin göze hitap eden görüntüler ortaya koyma çabasıdır. Bu çabalar, halk oyunlarımızın büyük bir değişime uğramasına ve zarar görmesine neden olmuştur.

“Halk Oyunlarını Sahne Sanatı Haline Getirmek” adı altında yapılan çalışmalar, özellikle televizyon ile halkoyunlarımızın doğal ortamına da etki etmiş ve artık alışverişin yönü değişmiştir. Eskiden doğal ortamdan otantik olarak alınan oyunlar sahnelenirken, şimdi, öğreticilerin keyfi düzenlemeleriyle otantikliğinden çok şey yitirerek, bu şekliyle yöreye

Böylece, arşivleme sayesinde halkoyunlarımızın bugünü sabitlenirken, o canlı yaşamına devam edecek ve doğal gelişimini sürdürecektir.

iletilmektedir.

Bugün kısa bir süre önce kurulmuş olan İTÜ, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitelerindeki Türk Halk Oyunları Bölümleri’nde verilen eğitim sayesinde, araştırmacılar olaya daha bilinçli yaklaşarak, bu konuda bilimsel çalışmalar yapmaya başlamışlardır.

Yapılacak bir arşivleme sonucunda en azından eldeki bilgiler saklanabilecek ve sahnelemeyle ilgili ne tür çalışma yapılırsa, yapılsın, yapılan çalışmanın adı ne olursa olsun, oyunun müziği, giysisi ve diğer yan elemanlarıyla birlikte bugüne göre orjinal hali çok uzun dönemler saklanabilecek şekilde arşivlenmiş olacaktır. Böylece uygulayıcıların elinde hem çok önemli bir kaynak bulunacak, hem de hiç kimse halk oyunlarımız elden gidiyor endişesine kapılmayacaktır.

Arşivleme yapılmasını gerektiren diğer bazı nedenler de vardır ki, bunlar bu işin aciliyetini de gözler önüne sermektedir. Değişen dünyamızda, gelişen teknolojiyle zamana ayak uyduran insanlarımız için artık, milli kültürümüze sahip

çıkma, bu kültürel öğlerimizi devam ettirmek hayli zorlaşmıştır. Öyleki günümüzde bazı verici kaynak oyuncular ve saz sanatçıları ölüm, göç vb. nedenler yüzünden birer birer azalmakta ve o yöreyi yalnız bırakmaktadırlar. Dolayısıyla, yöre temsilcilerinden belki de kimseyi bulmak mümkün olmamakta veya bir tek kişi oranının temsilcisi durumunda kalmaktadır. Tarzları, bilgileri ve yetenekleriyle belki de bir kültürün son temsilcileri olan bu kaynakların yokluğuyla, folklorumuzda derin bir boşluk meydana gelecektir. Bu düşünce ile arşivlemenin ne kadar acil bir ihtiyaç haline geldiğini anlamış oluruz.

Böylece arşivleme sayesinde halkoyunlarımızın bugünü sabitlenirken, o canlı yaşamına devam edecek ve doğal gelişimini sürdürecektir. Bu da tüm endişelerin ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

Multimedya İle Arşivleme

Multimedya arşivlemesinde herşey önce daha sonra karşılayabileceğimiz sıkıntılardan bizi uzak tutacak güvenilir bir bilgisayara ihtiyacımız olacaktır.

Bilgisayar seçiminde aranılan kriterleri daha önce anlatmıştık. Yapılacak iş maddiyatı ikinci plana atıp, bir 486DX2-66 işlemcili en az 8 MB RAM 420 MB civarında bir HD'yi olan, içinde DOS işletim sistemi, Windows 3.0,3.1 veya daha ileri versiyonları bulunan bir bilgisayar edinmek olacaktır. Bu bilgisayarla birlikte birçok ek donanımlar (klavye, mouse, ekran) verilecektir.

Ekran, bunların arasında en

Arşivleme yapılmasını gerektiren diğer bazı nedenler de vardır ki, bunlar bu işin aciliyetini de gözler önüne sermektedir. Değişen dünyamızda, gelişen teknolojiyle zamana ayak uyduran insanların için artık, milli kültürümüze sahip çıkmak, bu kültürel öğelerimizi devam ettirmek hayli zorlaşmıştır. Öyleki günümüzde bazı verici kaynak oyuncular ve saz sanatçıları ölüm, göç vb. nedenler yüzünden birer birer azalmakta ve o yöreyi yalnız bırakmaktadırlar. Dolayısıyla, yöre temsilcilerinden bilki de kimseyi bulmak mümkün olmamakta veya bir tek kişi oranının temsilcisi durumunda kalmaktadır. Tarzları, bilgileri ve yetenekleriyle belki de bir kültürün son temsilcileri olan bu kaynakların yokluğuyla, folklorumuzda derin bir boşluk meydana gelecektir. Bu düşünce ile arşivlemenin ne kadar acil bir ihtiyaç haline geldiğini anlamış oluruz.

önemli olanıdır. Multimedya uygulamalarında ekran seçilirken, görüntü kartının SVGA adaptörlü olmasına, renk çözünürlüğünün fazlalığına ve bellek kapasitesinin fazla olmasına dikkat edilmelidir.

Bu tip donanımlara sahip bir bilgisayar edinmek yolu yarılanmış olduğumuzu gösterir.

Yapılacak arşivi CD'lere kayıt edebilmek için bir CD-R (CD-kayıt edici) edinmeniz gerekiyor. Piyasada az olan ve fiyatları 2500-3000 dolar arasında bulunan bu donanımlara sahip olabilmek, günümüzde bir ayrıcalık sayılıyor. Fiyatlarından dolayı çok az kişi ve işletmede bulunan CD-R'lerin, CD piyasasını canlandırabilmek için fiyatlarını bir yıl içinde önemli ölçüde düşürdükleri görülmekte.

CD-R'lere gelecek görüntüyü çekebilmek için bir video-kameraya ihtiyacınız olacaktır, bunun ise piyasada her çeşidini bulmak mümkündür.

Kayıt edilen CD'ler, CD-ROM'lar sayesinde çalıştırılır. Bunlar müzik setlerinde bulunan ve CD çalan cihazlara çok benzerler, tek farkı kayıtlı görüntüyü de verebilmeleridir. Yan donanımları, mikrofonlar, hoplörler ve kulaklık çıkışlarıdır. CD-ROM'lar fiyat bakımından ucuz donanımlardır.

Bütün bu donanımlar, arşivleme için yeterli olacaktır. Çoğu yan donanımlar ve programlar (sıkıştırma programları, ses kartları vb.) bu donanımlarla beraber verilmektedir. Bilgisayar teknolojisi devamlı ilerlediğinden önemli olan seçilecek mazlemenin kalitesidir. Günün koşullarından geri kalmış donanımlar alınmamalıdır. ■

Adana-Pozantı İlçe ve Köylerinde Giyim-Kuşam

Bülent SEVİM

Kadın Giysileri

A- Üste Giyilenler:

Şalvar: Saten veya kutnu kumaştan yapılmakta olup, ağ kısmı çok geniş veya dar olmaz. Ayak paça uçlarına lastik geçirilmiştir.

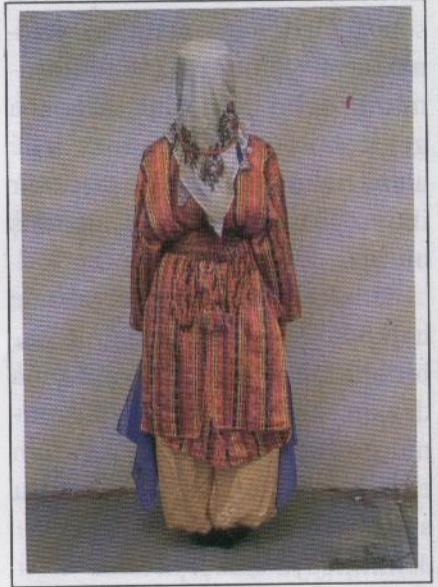
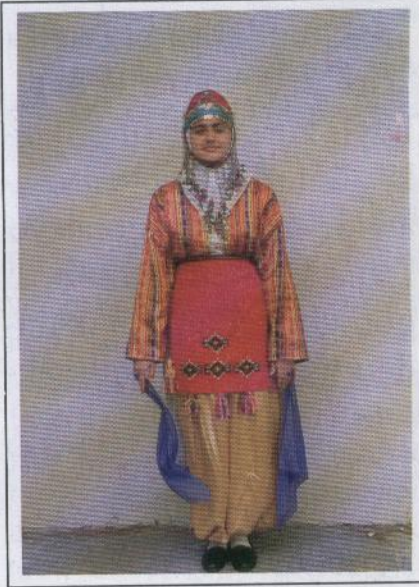
Üç Etek: Üç etekler boyuna ve düz çizgili olarak kutnu kumaştan yapılmakta, önde göğüs hizasında iki adet düğme ve deve boncuğu ile tutturulmaktadır. Dikilirken makrome ipinin birisi ilik görevi diğerinin ucunda da düğme bulunmaktadır. Üç eteğin ön kenarında, göğüs hizasının altına kadar makrome ipi dikilmektedir. Üç etekte adından da anlaşılacağı üzere yırtmaçlı olduğu için üç parçadan meydana gelmiştir.

Önlük: Yöre insanının fakirlik ve zenginlik durumuna göre ya hazır peştemalden ya da yün veya değişik iplerden yörede "ıstar" tabir edilen el tezgahlarında dokunmaktadır. Belden diz üstüne kadar uzanır.

Trablus Kuşak: Yöre el tezgahlarında dokunur veya hazır alınır. Genellikle üç bölüm halinde dokunur, üç bölüm birbiri üzerine katlanarak bele bağlanır.

Kolan: Yaklaşık 2-3 mt. uzunluğunda dokunur. Kolan üzerine önden görülecek şekilde deve boncuğu takılır. Kolan uçlarında püskülleri de vardır.

Tomaka ve Alınlık: Çekilerden sonra hakiki gümüşten yapılmış olan aksesuar çene altından yanlara doğru kancasıyla birlikte asılıyor.

F-1 Pozantı bölgesinde kadın giysisi.

Arka tarafa ikişer sıra halinde sarkan tomaka sırtın arka kısmında dolama şeklinde görülen kırmızı, yeşil, sarı ve lacivert boncukla birbirine bağlanıyor. Eğer tomaka aksesuar olarak yeterli gelmiyorsa başın ön kısmına, al-yeşil çekinin üzerine alınlık geliyor, ve alınlıkta uçlarından keten başlığa asılıyor. Her tomaka en az 350-400 gr. hakiki gümüşten yapılmıştır.

Tülbent-Yazma: Başın en üstünde çekilerin ve dolamaları en üstüne bağlanıyor.

Şifon: Yeni gelin başlarında tülbent genelde bağlanmamakta; al-yeşil çekilerin etrafına her renkten şifon bağlanmaktadır.

B- İçe Giyilenler:

İç Donu: Genelde beyaz pamuklu-

dan yapılmakta olup diz üstüne kadar inmektedir, bel ve paçalarına lastik geçirilmiştir.

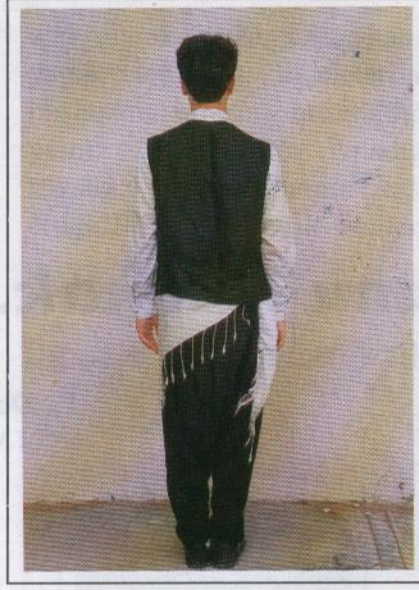
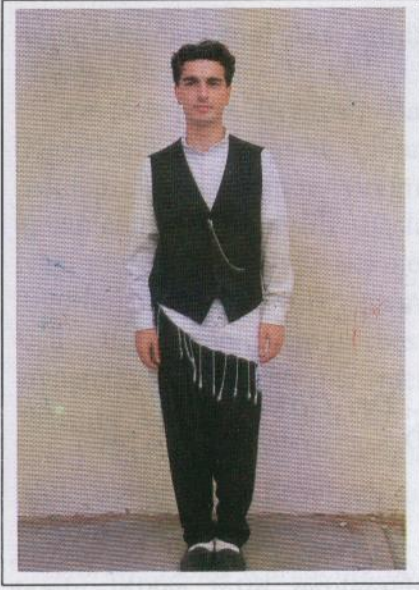
İçlik: Beyaz zemin üzerine ufak çiçekli pamuklu kumaştan yapılmıştır. Dizlere kadar inmekte ve şalvarın içinde kalmaktadır. Sıfır yaka ve genelde kolsuz olarak yapılmaktadır.

Göynek: Çeşitli renkteki pamuklu basmalardan hakim yaka ve önden düğmeli olarak yapılmaktadır.

C- Başa Giyilenler:

Terlik: Genelde bordo renkli keçeden yapılmış olup ön kenarında bir sıra altın mecediye, üstüne iki sıra gümüş mecediye dikilmiştir. Bu mecediyelerin çokluğu ailenin zenginliğine göre çoğalabilir.

Keten Dolama: Sık dokunmuş

F-2 Dağ etekleri ve ovada giyilen erkek giysisi

kaliteli amerikan bezinden (Kapot bezi) yapılmış olup uçlarına ipekli dokuma dikilmiştir. Başın üzerine konduktan sonra boyunu sıcak tutması amacıyla boyundan da bağlanır. Bağlama anında mecediyelerin görünecek şekilde bağlanması gerekir. Ketenin uçlarındaki ipekli kumaş başa (tepede) bağlanarak fazlası arkadan aşağıda bırakılır, aşağıya bırakılan ucunda da büyük ve kalın bir gümüş mecediye bulunur.

Yırtma-Dolama: Pamuklu dokumadan, giyecek kişinin büyüklüğüne göre genç kızlarda, gelin ve yaşlılarda 4 cm. küçüklerde 3 cm. uzunluğunda tek en (80 cm.) kumaşın üçgen olarak dikilmesi (El teğeli veya makina ile) elde edilir. Beyaz keten başlığın üzerinden

başlanır, arkaya sarkıtılır.

Çeki: (Al-yeşil) Kırmızı ile pembenin yanına yeşil renkli saten veya setila kumaştan başın (terliğin ön kısmını komple kapatacak şekilde hazırlanır. Dikiş anında 4-5 cm. eninde hazırlanır. İki adedi alt alta altın mecediyenin üstüne gelecek şekilde bağlanır. Çekinin üzerine alınlık tabir edilen gümüş takılar kancasından asılır.

D- Ayağa Giyilenler

Çorap: Yöre Toros Dağları'nın içerisinde olduğu için genelde yün çorap giyilmektedir.

Ayakkabı: Ayağa genelde yemeni veya edik giyilmektedir. Edik sarı, kırmızı veya siyah renktedir.

Erkek Giysileri

A- Üste Giyilenler:

Yelek. Şalvar kumaşından yapılır,

önü düğmelidir. Düğme sayısı genellikle beş tanedir. Yeleğin ön aşağı kısmında, sağda ve solda birer adet olmak üzere iki cep bulunmaktadır. Cepler düz, kapaksız ve kare biçimindedir.

Şalvar: Koyu ve mat renklerde (çoğunlukla siyah) pamuklu kumaştan yapılır. Bu renklerin oluşmasında doğa şartlarının etkisi olduğu kanısındayız. Kesimi oldukça bol ve peyik kısmı uzundur. Beli uçkurlu, cep ve paça ağızları kaytan işlemleri ile süslenir.

Poşi: Beyaz renkte, ipekli kumaştan, yaklaşık 1-1,5 m² büyüklüğünde ve kenarları saçaklıdır. Üzerinde sim işlemler bulunur.

B- İçe Giyilenler:

Gömlek: Beyaz ya da ham renkte, genellikle düz veya seyrek dikey çizgili önden düğmeli ve dik yakalı olarak, pamuklu kumaştan yapılır.

C- Başa Giyilenler:

Yörede geleneksel bir erkek başlığına rastlanmamıştır.

D- Ayağa Giyilenler:

Çorap: Ham pamuk ipliğinden elde örülerek işlenir. Boyu diz kapağının altına gelecek kadardır. Herhangi bir işleme, süs ya da motif yer almaz.

Yemeni: Üstü deriden, altı köle veya lastikten oluşur. Yemeni topuklu ve sivri burunludur. Siyah renktedir.

Aksesuar: Yeleğin cebinde genel bir aksesuar olarak köstekli saat bulunur. Saatin zinciri yeleğin düğmesine bağlıdır. ■

Deride kalitenin adı

Gökalp Mah. Zübeyde Hanım Cad.
No: 46 Zeytinburnu - İSTANBUL
Tel: (0212) 510 67 26 - 27
Fax: (0212) 664 17 10

DERİ GİYİM

SANAYİİ ve TİCARET LTD. ŞTİ.
İMALAT - İTHALAT - İHRACAT TOPTAN SATIŞI

İşin Doğrusunu Aramak...

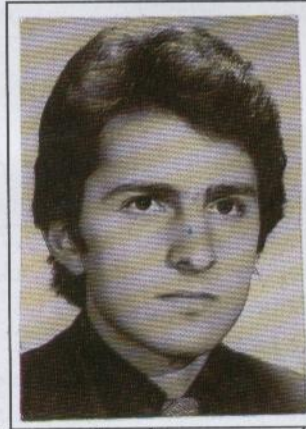
Y. Doç. Dr. Göktan AY

İTÜ T.M.D. Konservatuarı Öğretim Üyesi

Ülkemizde son zamanlarda müzikle, folklorla uğraşan insanlarımızın arttığını görmek elbette gurur verici ancak, basınımızda günlük veya haftalık yazılar yazan; toplum tarafından tanınan; belli kurumların başında olan insanların her konuya girmeleri sonunda yanlış anlaşılmalara olabiliyor.

Ülkemizde Türk halk ve sanat müziğinin, halk oyunlarının merkezleri Türk Musikisi Devlet Konservatuarıdır. İlk kurulanı olarak gerek kadro ve sanatçı bakımından diğerlerine ışık tutan İTÜ T.M.D. Konservatuarı 20. yılını kutlamanın hazırlığındadır. Konservatuar, 16 yıldır, bitirme ödevleri, master ve sanatta yeterlik tezleri ile birçok konuya ışık tutmaktadır. Bazı öğretim elemanları, yayınladıkları kitapları, makaleleri ve bildirimleri ile Türk müziğinin sadece çalmak ve söylemek olmadığını, teorisinin de ortaya konması gerektiğini anlatmaya çalışmaktadırlar.

Yıllarca eğlence ve gezi amacıyla oynanan halk oyunlarının ritim, ezgi, kostüm, hareket bilgisi ve kıyafetle bütünlenen yapısı ortaya çıkarıl-

makta, artık sahne sanatı olması için çalışmalar yapılmaktadır. İnsanlarımızın derneklerde 6-7 ayda öğrendiği halk oyunları 5 senede ancak gerçek manada ortaya konabilmektedir.

Ülkemizde Türk halk ve sanat müziğinin, halk oyunlarının merkezleri Türk Musikisi Devlet Konservatuarıdır. İlk kurulanı olarak gerek kadro ve sanatçı bakımından diğerlerine ışık tutan İTÜ T.M.D. Konservatuarı 20. yılını kutlamanın hazırlığındadır.

Demek ki bu konularda, gerçekten bilgi sahibi olmak isteyenlerin uğrayacağı bir merkez Konservatuar. Yoksa bilmeden, görmeden, anlamadan, araştırmadan yaptığı iş eksik kalacaktır. O nedenle Üniversiteler bulunduğu yerde kültür ve bilim merkezi olarak anılmaktadırlar.

Bilindiği gibi halk oyunlarında oyunlar birbirlerinden farklılaşırken, bu farklılıkların kendi aralarında birleşmesi ile türler ortaya çıkmıştır.

Bir süre öncesine kadar halay, bar, horon, zeybek, karşılama, bengi, mengi, güvende, hora, kaşıklı oyunlar tür adı altında inceleniyordu. Ancak yapılan son araştırmalarda yukarıda yazılanların bazılarının tür değil, biçim-tip olduğu ortaya çıktı. Çünkü, tür genel bir tanım. Buna göre;

Halay: Orta Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da yaygın; 2-4 (üçerli şekilleri) - 6 zamanlı; genellikle davul-zurnanın ana saz olarak kullanıldığı; yanaşık, dairesel, yarım daire şeklinde; kadın, erkek veya karışık; sözlü, sözsüz; bölümleri olan halk

oyunlarının genel bir adıdır, dolayısı ile türdür.

Zeybek: Ege Bölgesi, Batı Karadeniz, Ankara ve civarı, Akdeniz bölgelerinde yaygın; gezinlenme bölümü ile başlayan; oturmalı, dönmeli, sekmeli figürleri yaygın; davul-zurnanın eşlik ettiği; tutunmadan (serbest) oynanan; 9 zamanın her mertebesini kullanan; çoğu sözlü; erkek, kadın ve karışık oynanan halk oyunlarının genel adıdır, dolayısı ile türdür.

Horon: Doğu Karadeniz bölgesinde yaygın; kemeçe'nin eşlik ettiği; kadın, erkek ayrı oynanan; yanaşık düzende, halka, yarım halka, hızlı, çökme, atma figürleri yaygın; 5,7,9 zamanlı; sözlü, sözsüz halk oyunlarının genel adıdır, dolayısı ile türdür.

Bar: Erzurum, Ağrı, Erzincan ve civarında yaygın; davul-zurnanın eşlik ettiği; 2,5,6,9,10 zamanlı; kadın (sözlü), erkek (sözsüz) ayrı oynanan; yanyana, omuz omuza, el ele oynanan halk oyunlarının genel adıdır, dolayısı ile türdür.

Kaşık oyunları; ülkemizde, değişik yörelerimizde kaşığın ritm aracı olarak kullanıldığı; hareketli, çökmeli, dönmeli; 2,4,8 ve 9 zamanın 8'lik, 16'lık mertebesi ile oynanan; klarnet ve sipsinin eşlik ettiği; kadın, erkek ayrı ayrı oynanan oyunların genel adıdır, dolayısı ile türdür.

Bengi: Daha önce tür olarak anlaşılmaktaydı. Aslında bir tip, şekil adıdır. Balıkesir, Bergama civarında zeybek şeklinde oynanan; bir kişinin oyunu yönettiği; oyuncuların özel bir ezgi eşliğinde gezinmesi ve nar-

alar atarak halka içine hamle yapıp, sıçrayarak dönmeleri ile başlayan; ellerin tutulmadığı; yalnız erkeklerin oynadığı; sözsüz; davul-zurnanın eşlik ettiği; 9/2, 9/4, 9/8'lik usullerin

Yıllarca eğlence ve gezi amacıyla oynanan halk oyunlarının ritm, ezgi, kostüm, hareket bilgisi ve kıyafetle bütünleşen yapısı ortaya çıkarılmakta, artık sahne sanatı olması için çalışmalar yapılmaktadır. İnsanlarımızın derneklerde 6-7 ayda öğrendiği halk oyunları 5 senede ancak gerçek manada ortaya konabilmektedir.

kullanıldığı halk oyunu adıdır. Bengi bir savaş sonu ilahi kudrete şükran ifade eder.**

Mengi: Daha önce tür olarak anlaşılmaktaydı. Aslında bir tip, şekil adıdır. Tahtacılar tarafından, toplu ve karma oynanan; eğlence amaçlı, dini mahiyet taşımayan; semahlara hazırlama, geçiş olarak kullanılan; sözlü ve sözsüz; kadın erkek karışık; daire şeklinde, karşılıklı sıra halinde oynanan; 9/8'lik usullü; bağlamaların eşlik ettiği halk oyunu adıdır.

Güvende: Bengi ve Mengi gibi bir tip, şekildir. İki kişinin karşılıklı oynadığı halk oyunu

adıdır. Bursa civarında yaygındır. Serbest bölümle başlar, sonra ölçülü olarak devam ederler. Aksak ritimde olması (genellikle 9) özelliğidir. Eşlik sazı davul-zurnadır.

Karşılama: İki veya daha fazla kişinin karşılıklı oynamasıdır. Genellikle Trakya bölgesini içine alırken karşılamalara, değişik yörelerde rastlamak mümkündür. Adapazarı, Bolu, Bilecik, Ordu, Giresun, Çanak-kale, Bursa ve civarında yöresel adlarla görülmektedir. Çift davul, çift zurnanın eşlik ettiği; kadın, erkek ve karışık oynanan; 5,7,9 zamanın kullanıldığı; dönme, elçirpma, çökme figürlerinin yaygın olduğu; ağır başlayıp gittikçe hızlanan halk oyunlarının genel adıdır, dolayısı ile türdür.

Hora: Trakya bölgesinde kol kola, omuz omuza erkeklerin oynadığı; ağır ve çabuk kısımları olan; yiğitlik türküleri eşliğinde oynanan; topukların sert yere vurulduğu halk oyunu adıdır. Dolayısı ile tür değildir.

Günümüzde yapılan araştırmalarla çıkan yukardaki sonuçlar zamanla değişebilecektir. Çünkü folklor dinamik bir bilim dalıdır. Değişimi yakalamak sık sık halkın arasına girerek, derleme yaparak mümkün olabilecektir. Değerli folklorcu arkadaşlarıma başarılar dilerim.

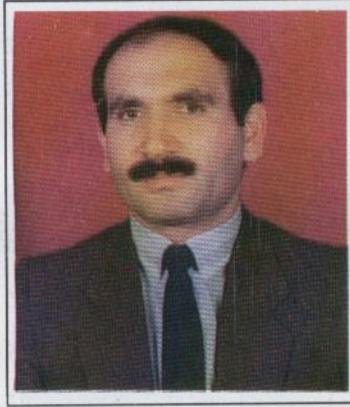
**Karaca, Sevim. Türk Halk Oyunlarında Mengi'nin İncelenmesi. Basılmamış Master Tezi. İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1993, Syf. 10.32

Ağrı Yöresi Oyunları

Dr. Şinasi ÜNAL

M.Ü. Beden Eğitimi ve Spor

Yüksekokulu Öğretim Görevlisi

Ağrı'da oynanan oyunların tümüne halay ve bar denilmektedir. Oyunlar genellikle alaca dizi şeklinde, tek erkek, tek kadın topluluğu halinde oynanmakta olup, sağ elinde topluluğun başında oynayana (Bar başı) denir. Bar başının yanında oynayana koltuk altı, topluluğun sonunda sol elinde mendilli oynayana "Kuyruk" anlamına gelen "Poççik" adı verilir. Poççik ile, bar başı arasında oynayanların tümüne "Kelleler" denilmektedir. Ağrı'da oynanan oyunların hemen hemen hepsinin en az birer ezgisi vardır. Topluluklar onu dinledikten sonra tekrarlarlar. Ezgi çoğunlukla aynı kalır, sözler değişir, güfteler irticalı olarak düzenlenmektedir.

Oyunlar şu çalgılarla oynanır: Davul, zurna, ney, tulum, dilli kaval, dilsiz kaval, el defî ve son zamanlarda bağlama.

Yörede oynanan oyunların bazılarını şöyle sıralayabiliriz: Çoban Ele, Koçaklama, Ata barı, Yüksel barı, Tillara, Sallama, Ömer Ağa, Nare, Hene, Basso, Laççi, Koççeri, Kaz-kaz, Zeyno, Papupre, Çimen çiçek, Hassiko, Gelin gel bara. Bunun yanısıra seyirlik oyunlarından kösegelin oynanır. Bu oyunda hala etkinliğini sürdürmektedir.

ÇOBAN ELO: İki kişi tarafından sopa ile oynanan bu oyunda, Ağrı halkının yaşantısından bir kesiti çok iyi görmek mümkündür. Her toplumda kavga olmaktadır. Ancak Ağrı'lılar oyunda görüldüğü gibi birbirlerini öldürmekten, yaralamaktan ziyade sopalarını kırmak ya da elinden düşürmek şeklinde yaparlar. Genel olarak öykü bir çobanın ağa kızına aşık olması ve ağa kızının başka bir bölgeden, başka bir ağa oğluna verilmesi neticesinde çobanın isyanı

konu olur. Oyunda soplalar kırılır, kırana verilen kavga simge olarak alınan çobanın isyanı anlatılır.

BASSO: Erkek, kadın alaca dizi oynadıkları bu oyunun eski bir geçmişi vardır. Serçe parmaklardan tutularak oynanan bu oyunun, Besra isimli güzel ve çok güçlü bir kızın üzerine oynandığı söylenir. Yörede bunun bir geleneği yansıttığı söylenmektedir. Şöyleki... Dügün alayı giderken çoban sürüsü ile dügün alayının önüne çıkar ve bir koyunu gelin atının önüne getirir. Töre gereği gelinin attan inmeden tek elle koyunu kaldırırsa koyun geline armağan verilir, kaldıramazsa çobana armağan verilir. Denildiğine göre besra gelin koyunu kaldırır ve bar bu sebepten dolayı ona ezgi olarak söylenmiş ve oynanmış. Oyundaki hareketlerin durgunluk ve hızlanması besra gelinin güzelliği ve kuvvetini anlatır.

LACÇI: Kız ve erkekler tarafından oynanır. Oyunda erkeğin kıza olan ilgisi ve yöredeki bir öykü anlatılır. Yöredeki bir kıızı seven erkeğe eğer kız verilmezse, erkek bir yolunu bulup kızın başındaki yazma ya da eşarbi kaçıtır. Bundan sonra kız tarafına düşen şey ya

kızı vermek ya da erkeğin tarafı ile kavga etmektir. Genellikle iki aile arasında köyün ileri gelenleri girerek gençleri evlendirirler.

Bu oyunda kızların baş örtülerinin önemi anlatılmaktadır.

ÇİMEN ÇİÇEK: Yalnız kızlar tarafından oynanan bir oyundur. Baharın gelmesi ile duyulan sevinci anlatır. Çimenler içersinde çiçek toplayan kızların sevinçlerini anlatan bu oyunda kızlarında erkekler kadar çevik ve yetenekli oluşları anlatılır.

ZEYNO: Bu oyun kişilerin adlarından esinlenerek adlandırılmıştır. Bu tür oyunlar çeşitli becerileri, üstün nitelikleri, kahramanlıkları ve güzelleri ile ün salmış kişiler üzerine kurgulanmıştır. Ancak bir başka şekli ise, örneğin bir düğünde ortaya çıkıp oynayan kişi, o sırada aklına gelen ezgiye göre şahsi bir figür yapar ve bu etrafındakiler tarafından çok beğenilirse, başka figürlerle eklenip düzenli ve devamlı bir oyun haline getirilir. Oyunun ismi de figür ve ezgileri yaratan kişiye ait olur. İşte Zeyno oyunu da bunlardan biridir. Kollar belden tutularak kapalı dizi halinde oynanan oyun dört bir yana döne, döne oynanır. Öne gelindiğinde oyuncuların üç defa ayaklarını vurarak yeri dövmeleri bir düşmanın veya bir ejderhanın başını istediklerini ifade etmektedir.

ROMANE: İsminden de anlaşıldığı gibi göçebe hayatı yaşayanların elverişli toprak ve yerleşme yeri aramaları, yon-daki figürlerle anlatılmaya çalışılmaktadır. Tarıma ve hayvancılığa elverişli yer buluşlarındaki sevinç anlatılmaktadır.

PAPPORİ: Çok eskilerden zamanımıza kadar gelmiş olan bu oyunun kesin kay-

nağı bilinmemekle birlikte, yörede kadın ve kızların saç örgülerine ve örüklerin güzelliğini ve bunların nasıl özenerek yapıldığının üzerine söylenip oynandığı söylenir. Oyun sırasında oyuncuların sağ ve sola dönerek geri hareketlerle, oynayıp saçlarını savurmalarını, düğünlerde yöre kadınlarının saç örgülerine ne kadar önem verdiklerini ifade eder. Ağrı'nın Cumaçay Soğan köyü taraflarında oynanan bu oyun kollar omuzlardan tutularak kızlar tarafından oynanır. Yörede hala özelliğini korur.

KAZ-KAZ: Kümes hayvanlarından kazı tanımlayan bir oyundur. Kaz-Kaz isminden anlaşıldığı üzere insan ve hayvan ilişkilerinden esinlenerek düzenlenmiş bir oyundur. Bu oyunda göreceğimiz gibi kazın uçuşunu taklit eden bir figür mevcuttur. Yörede değişik melodi ve isimlerle karşımıza çıkar.

Bu oyunu biz de değişik tempoda, fakat aynı ayak figürlerini içeriğinde bulunduran diğer oyunları bir araya getirerek Kaz-Kaz adı altında derledik. Yörede bu oyuna tek ayak barıda denilmekte olup her ismin en az üç, dört ayrı söz ve müzikle oynandığı değişik ezgisi olan oyundur.

HENNE: Kadın isimlerinden Hanife'nin kısaltılmışıdır. Özellikle Doğubeyazıt ilçesinde oynanan bu oyunun figürleri Koççeri oyunun ikinci bölümünün bir benzeridir. Hene diğer yörelerde de aynı melodi ve sözlerle karşımıza çıkmaktadır. Ancak oyun olarak tamamen Ağrı yöresine has bir biçimi vardır. Belden tutmakla oluşturulan bir kapalı dizi oyunudur. Kız ve erkekler tarafından oynanır. Diğer yörelerde oynanan klasikleşmiş melodisinin yanısıra Ağrı yöresinde çalınan ikinci bir melodiye sahiptir.

KOÇAKLAMA: Ağrı yöresi insanların doğa ile olan ilişkilerini, mücadelesini anlatan bir oyundur. Erkekler tarafından oynanır. Meydan Larouta ve diğer sözlüklerde koçak yiğit anlamındadır. Bu oyundaki yürüme, sekme ve koşmalarda çöküp doğrul-

malarda Ağrı insanın çevikliğini, yiğitliğini anlatmaktadır. Kolların birbirine kenetlenmesiyle de tüm zorluklara karşı birlikte karşı koymayı kardeşliği simgelemektedir.

ATABARI: Erkekler tarafından oynanan bu oyun, yörede mertlik, cesaret, kahramanlık ve çeviklik kavramları ile ilgili olarak oynanan oyunlardır. İstiklal Savaşı yıllarında halkın düşmanları kovmak için yaptıkları hareketleri tasvir eder. Oyuncuların oynarken öne gidip süratle geri çekilmeleri düşmana saldırıp geri çekilmeyi, öne çıkıp ayak vurmaya ise düşmana indirilen darbe olarak tasvir edilir. Bu oyunun Atatürk'e armağan edildiği söylenir.

HESSİKO: Ağırılığı bakımından "başu kosa dökülmez" tabiri edilen Hessiko Ağrı'nın vazgeçilmez oyunlarından biridir. Oyunun yavaş tempoda olması biçimi ile dikkat çekicidir.

Yöremizde bu ve buna benzer oyunlarda kofisinin üzerine içi su dolu bir tas koyup bu suyu dökmeden saatlerce oynayan kadınlara sık sık rastlamak mümkündür. Hessiko oyununda söylenen türkünün sözleri doğuda bilhassa Ağrı'da başlık parası bulamayanlara başka bir yöntemle evlendiklerini bize bildirir.

Evlenmeye karar veren bir erkeğin sevdiği kıızı alabilmesi için bildiğimiz gibi kızın babasına başlık denilen parayı

vermek zorundadır. Bu parayı vermeyenler ise varsa kendi kız kardeşlerini başlık parası yerine alacakları kızın erkek kardeşine veya yakın akrabasına vererek kendi kız kardeşiyle sevdiği kıızı takas edecektir. Yörede takas edilecek kız kardeşlere "Berdil" denilmektedir. Ağrı'lılar Hessiko'yu oynadıkları zaman duruşlarına, jest ve mimiklerine ellerinden geldiğince duygusal ve romantik ifadeyi verirler. Oyuncuların bakışlarına göre yargı verirseniz güçlü bir iç tutkunun etkisi altında kendilerinden geçeceklerini sanırsınız. Ama oyun bittiği zaman yeniden neşelenirler. O tutkulu halleri kalmaz.

Oyun alaca dizi halinde serçe parmaklardan tutularak oynanır. Oyunun ikinci bölümünde kollar arkada parmaklar birbirine kenetlenerek dizildiklerinde tarlada ekinlerin rüzgarın etkisiyle zaman zaman aşağı, yukarı zaman zaman da sağa, sola sallanmasını canlandıran bir figür ile devam ettirilir.

KOÇÇERİ: Göçebe anlamına gelen Koççeri, bir başka deyimle yiğit delikanlı anlamına gelen Koççer (koçak)tır. Ağrı'da bu oyunu bilmeyen, duymayan hatta oynamayan hiç kimse yok denilebilir. Düğünlerin eksilmez oyunudur. Oyundaki hareketler göçebe hayatı yaşayanların doğa ile ilişkilerini ortaya koyar.

Oyun 3 bölümden oluşur. Birinci bölümde omuzlar teması edecek şekilde kollar önden görülmeden arkadaş parmaklar kenetlenmiş olarak oynanır. Bu bölümde yapılan hareket kış mevsiminde içe dönük kapalı yerde bulunmayı ve ısınma ihtiyacını gidermeyi anlatır.

İkinci bölümde ise kollar belden aynı olacak tutularak oyundaki hareket bahara kavuşmuşluğun şevincini anlatan hızlı bir tempo ile oynanır.

Üçüncü bölümde ise yaz mevsiminde açılıp serpilmeyi simgeler, bu bölümde kollar tamamen açılıp omuzlardan tutularak oynanır. ■

Türkiye’de Etnomüzikoloji Çalışmalarına Genel Bir Bakış(*)

Süleyman ŞENEL

İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı
Öğretim Görevlisi

Ethnomusicology:

“Etnic” kelimesinin etimolojisinden türemiş “Ethnomusic” ile “ology” kelimelerinin birleşiminden meydana gelir. Bu adlandırma, geçmişte Music of Folklore (Folklor Müziği), Folk Music (Halk Müziği), Primitive Music (ilkel, Basit, Eski müzik), Ancient Music (Eski Zamanlardan Kalma Müzik), Traditional

Music (Geleneğe Dayalı Müzik) ve Ethnic Music (Irka bağlı, Aşiret-Kabile Müziği) gibi adlandırmaların ve kavramların hepsini birden kapsar. “İrklar, kavimler ya da genel olarak kültürler etrafında müzik araştıran bilim” olarak kabul edilebilir. Bu bilim dalı, Müzikoloji’den ayrı olarak özellikle, son çeyrek asırda, önem kazanmaya başlamıştır.

Müzikoloji, 19. asrın ikinci yarısından itibaren gelişen bilim dallarındandır. 20. asrın başlarında batı Müziği Tarihi, İlkel Müzikler Tarihi, Akustik, Estetik, Analiz, Armoni, Konturpuan ve Pedagoji gibi konuları içermekteyken, zaman içinde, “Etnomüzikoloji” ile de uğraşan bir bilim dalı haline gelmiştir. Buna karşın Etnomüzikoloji: Etnoloji ve Antropoloji ile de bağlı olduğundan, 1950’li yıllarda genç bir bilim dalı olarak kendini göstermeye başlamıştır.

Kimi müzik adamlarına göre Müzikoloji; günümüzde de, zaman zaman etnomüzik konusunu kapsamına dahil eden, teori üreten ve analizleri ile müziği yönlendiren bir bilim dalıdır. Buna karşın, Etnomüzikoloji de, farklı bir çalışma sahasına sahip olmakla birlikte, Müzikoloji’den kopmadan çalışmaktadır.

Gerçek şu ki, müzikoloji ile etnomüzikoloji arasında, kesin çizgiler belirlenemediği gibi, müzikologlar ile etnomüzikologların çalışma konuları da, kesin çizgilerle ayrılabilmiş değildir.

Ülkemizde, ilk müzikoloji çalışmaları özellikle yabancı müzik adamları tarafından gerçekleştirilmiş ve çoğunlukla da etnomüzikoloji sahasına giren çalışmalar yapılmıştır.

Yabancı müzik adamlarının yaptığı çalışmalar dışında Müzikoloji çalışmaları, yurdumuzda, 20. yüzyılın ilk yarısında başlamış kabul edilebilir. Daha ileri bir söyleyişle, Müzikolojinin temeli, yurdumuzda, Rauf Yekta Bey tarafından atılmış, ardından Hüseyin Sadettin Arel, Suphi Ezgi, Mahmut Ragıp Gazimihal, Ahmet Adnan Saygun, Halil Bedi Yönetken ve bu kuşağı takip eden kıymetli müzik adamları tarafından müzikolojik çalışmalar sürdürülmüştür. Bununla birlikte Müzikoloji çalışmalarının kurumlaşması ve eğitim-öğretime dayandırılması ilk olarak, 1976 yılında ve Prof. Dr. Gültekin Oransay’ın çabalarıyla, 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde, “Müzikoloji” bölümünün kurulmasıyla gerçekleşebilmiştir.

Şunu hemen belirtelim ki -bazı istisnalar dışında Türk Müziği üzerine çalışmalar yapan Türk müzik adamları, araştırmalarını, Klasik Türk Müziği ve Türk Halk Müziği olarak iki ayrı çizgide ve yoğunlukta sürdürmüşlerdir. Bu ayırım, zaman zaman olumsuz sonuçlar yaratmışsa da biz, burada, bunun boyutları ve sebepleri üzerinde durmayacak; tebliğimizin kapsamını genişletmemek ve konuyu dağıtmamak için de, çoğunlukla Türk Halk Müziği çalışmalarına değineceğiz.

Yurdumuzda, özellikle Balkan Savaşı ve I. Dünya Savaşı yıllarında gelişen Milliyetçilik ve Türkçülük fikirleri ile milli benliğe dönüş ve milli kültüre bağlılık çağrıları yapılmaya başlanmış, tıpkı Rusların yaptıkları gibi milli bir Türk Müziği yaratmak ve bunun için de Türk Halk Müziğinden istifade etmek konusundaki fikirler de aydın kesimde hızla yayılmıştı. Halk Müziğinin önemi ve toplanması konusu ise önce Rauf Yekta Bey tarafından “Şehbai” mecmuasında yer alan “Şark Musikisine Aid bir Mühim Teşebbü” başlıklı bir makale ve daha sonra Ahmet Cevat, Necip Asım, Mehmet Fuat, Musa Süreyya, Mahmut Ragıp ve Halil Bedi Bey gibi aydınların yazıları ile sık sık gündeme getirilmişti. Yaklaşık on yıl süren fikir mücadeleleri ile

Cumhuriyet dönemine gelinmişti. Nitekim, Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte, "Halk müziğinin önemi ve araştırılması" konusunda yayılan fikirler, yerini aktif faaliyetlere bırakmış ve Halk ezgilerini araştırma, derleme ve değerlendirme çalışmaları başlayabilmişti.

Yurdumuzda bu gelişmeler olurken, özellikle Batı'da ciddi çalışmalar yapılmıştı. Söz gelimi; İngiltere'de: Ballard ve Mangrif Makferson'un; Polonya'da: Oskar Kolberg'in; Bohemya (Çekoslovakya)'da: Bartoş ve Ludvik Kuba'nın; Yugoslavya'da: Frajo Kuhaç ve Çekoslovak Ludvik Kuba'nın; Macaristan'da: Bela Vikar, Bela Bartok ve İzoltan Kodaly'in. Romanya'da: Yine Bartok, Kodaly ve Komen Kiriac'ın. Bulgaristan'da: Colakov, Staynov, Racov, Vasilav ve Cucev'in; Yunanistan'da. Hubert Parnot, Yorgi Pathikos, Fokaeos, Vizandi, Georgyadis, Geyvelis, Kilcanidu ve Antonya Sigala gibi müzik adamlarının önemli çalışmaları vardı.

Bu arada Türk müziği üzerine çalışan ya da o zamanın Osmanlı topraklarında ilk defa araştırmalar yapanlar da yine yabancı müzik adamlarıydı. bu çalışmalar, genel olarak etnik halklara yönelikti ve bunların da bir kısmı siyasi amaçlar taşıyordu. O yıllarda, Türk Müziği üzerine çalışan ya da Türkiye'de araştırmalar yapan yabancı müzik adamları arasında, Henry George Farmer, Enno Littman, Glesnitsky, Don Parisot, Ribakof, Hornbostel, Luschan, Miller ve diğerleri ilk anda akla gelenlerdi. bunlardan başka, Türkiye dışında yaşayan bazı Türk kökenli halklardan da önemli ölçüde mazleme toplanmıştı. Söz gelimi Azerbaycan da Üzeyir Hacıbeyli ve Müslim Magomavey; Özbekistan'da Fitret Bey; Kırım da Yahya Şerafettin ve Hasan Rıfat Beyler; Rusya'da Zataeviç, Uspenski, mironov ve Belyaev gibi pek çok müzik adamı Kırım, Özbek, Kazak, Kırgız, Tatar, Tacik, Türkmen ve Azeri ezgileri toplayarak yayımlamışlardı.

Yurdumuzda, Cumhuriyet döneminde ilk hareketler, daha çok halk ezgilerinin toplanmasına yönelik oldu. Zamanın Maarif Vekaleti Hars Dairesi Müdürlüğü ve Darü'l-Elhan'ın girişimleri ile saha çalışmaları başlatıldı. Önce, 1925 yılında, Seyfettin ve Sezai Asaf kardeşler, Ege Bölgesi'ni kapsayan bir sahada derleme çalışmasına çıktı. Ardından, 1926-1929 yılları arasında Darü'l-Elhan adına derleme gezileri düzenlendi. Bu iki gezide toplanan malzemeler, zaman geçirilmeden Türk müzik hayatına kazandırıldı. Daha sonraki yıllarda, Ankara Devlet Konservatuarı (1937-1953); Türkiye Radyo Kurumu (1961,1967 ve 1971); Milli Kütüphane Müzik Bölümü (1957-1968); Keban Bölgesi Su Birikim Alanı (1969); Halk Kültürlerini Araştırma ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü (1970'li yıllardan başlayan ve 1990 yılında tamamlanan "I. Yurt tara-

ması" -ki halen devam ediyor- gibi resmi kurumlar, halk ezgilerinin sahada toplanması yönünde kıymetli çalışmalar yaptılar.

Bununla birlikte, Türkiyat Enstitüsü, Türk Halk bilgisi Derneği, Halkevleri, Folklor Araştırmaları Kurumu, Boğaziçi Folklor Kulübü, ODTÜ Türk Halk Bilim Derneği, Halk Eğitim Merkezleri ve Türkiye'nin hemen her ilinde faaliyet gösteren Folklor Dernekleri ve ayrıca: "Sivas Halk Şairleri Bayramları (1931 ve 1964)", Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisleri tarafından düzenlenen "Halk Oyunları Bayramları", 1966 yılında Konya'da başlatılan "Aşıklar bayramı" gibi girişimler, halk müziğine, dolaylı da olsa hizmet etti.

Gerek yukarıda zikredilen resmi kurumlar adına ve gerekse şahsi gayretleri ile derleme ve araştırmalar yapan ve Türk Halk Müziğine hizmet eden müzik adamları da oldu ki bunlar arasında da, M.R. Gazimihal, A.Adnan Saygun, Sadi Yaver Ataman, Ferruh Arsunar, Halil Bedi Yönetken, Muzaffer Sarısözen, Veysel Arseven, Nida Tüfekçi, Muammer Uludemir, Mehmet Özberk ve Doç.Dr. Şenel Önalı bu konuda ilk akla gelenlerdir. Bu kuşağı takip eden ve günümüzde üçüncü kuşak olarak nitelendirilebilecek müzik adamları da halk müziği çalışmalarına katkı sağlama gayreti içindedir.

Türkiye'de etnomüzikoloji çalışmaları sadece türkü derleme noktasında kalmadı. Söz gelimi Etem Ruhi Üngör, kendi imkanlarıyla, yurdumuzun büyük bir kısmını tarayarak, Türk Halk Sazları Araştırma Gezileri gerçekleştirdi. Zaman zaman "Halk Oyunları Derleme Gezileri" düzenlendi; "Festival", "Şenlik" ya da "bayram" adı altında büyük organizasyonlar yapıldı ve taşrada yaşatılan halk kültürü, kente taşında. Bütün bu faaliyetlerle türk halk kültürü korunmaya ve yaşatılmaya çalışıldı.

Türk Müzik adamlarını yapmış olduğu bunca çalışmalara rağmen, Türkiye Halk Müziği, yurt dışında özellikle yabancı araştırmacıların çalışmaları ve yayımları ile tanınmaya başladı. Bu araştırmacılar içinde en önemlilerinden biri hatta ilki, Macar bestekar, Müzikolg Bela Bartok idi.

Cumhuriyet dönemi Halk müziği çalışmaları tarihinde, Bela Bartok'un yurdumuza gelerek konferanslar vermesi, söyleşilere katılması ve model bir saha araştırması gerçekleştirmesi, önemli bir yer tutmaktaydı. Zira Bartok'un geldiği dönem, halk müziğimiz için de son derece ilginç hareketler arzetydi. ■

Sürecek.

(*) Bu bildiri, 22-23/10/1992 tarihlerinde gerçekleşen Uluslararası I. Etnomüzikoloji ve Müzik Terapi Sempozyumuna sunulmuştur.

Bibliyografya Çalışması

(3)

Ahmet AYDIN

Sakarya Üniversitesi

Fransızca, İngilizce Öğretmeni

T.F.A.

TÜRKÜLER VE HİKAYELER

- 01 ALOĞLU, A. Ümit** : Güdeşoğlu türküsü. T.F.A., (224), 3.68, S. 4682
02 ARSEVEN, Veysel : Üç Türkü. T.F.A., (52), 11.53, S. 819-820
03 ARSEVEN, Veysel : Birkaç Halk Türküsü. T.F.A. (92), 4.57, S. 1464-1465
04 ARSEVEN, Veysel : İki Azeri Halk Türküsü. T.F.A., (144), 7.61, S. 2439-2440
05 ARSEVEN, Veysel : İnce Dudu. T.F.A., (149), 12.61, S. 2578
06 ARSEVEN, Veysel : Kars'ın Kahramanlık Türküleri 1. T.F.A., (228) 7.68, S. 5006-5007
07 ARSEVEN, Veysel : Kars'ın Kahramanlık Türküleri 2. T.F.A., (230), 9.68, S. 5065
08 ARSEVEN, Veysel : Kars'ın kahramanlık Türküsü 3. T.F.A., (234), 1.69, S. 5176
09 ARSEVEN, Veysel : Artvin-Yusufeli Türkülerinden Birkaç örnek. T.F.A., (243), 10.69, S. 5429-5431
10 ARTAN, Gündüz : Ermeni Kızı Türküsü. T.F.A., (137), 12.60, S. 2293
11 ARTAN, Gündüz : Gürün'de Derlenen İki Türkü. T.F.A., (145), 8.61, S. 2486
12 ARTAN, Gündüz : Mehmet Çavuş ile Kürtoğlu Türküsü. T.F.A., (148), 11.61, S. 2554
13 ARTAN, Gündüz : Emmi Kızı Türküsü. T.F.A., (172), 11.63, S. 3223
14 ATAMAN, Sadi Yaver : Kastamonu Türküleri. T.F.A., (167), 6.63, S. 3087-3089
15 ATAMAN, Sadi Yaver : Giresun Türküleri, Manileri ve Aşıklar. T.F.A., (188), 3.65, S. 3687-3689
16 ATAMAN, Sadi Yaver : Giresun'a Ait İki Türkü ve Anılar. T.F.A., (195), 10.65, S. 3883-3884
17 ATAMAN, Sadi Yaver : Türkülü Aşık Ali Hikayesi. T.F.A., (215), 6.67, S. 4147-4149
18 ATILLA, Osman : Çekirge üstüne Yakılmış bir Türkü. T.F.A., (20), 3.51, S. 311-312

- 19 ATILLA, Osman** : Malazgirt Çevresinin Türküleri. T.F.A., (267), 10. 71, S. 6100-6102
20 AYDEMİR, Orhon : Yarım İstanbul'u Mesken Mi Tuttun? T.F.A., (200), 3.66, S. 4014
21 AYDEMİR, Orhan : Ceviz Oynamaya Geldin Odama. T.F.A., (204), 7.66, S. 4142-4143
22 AYDINOĞLU, Gülali : Bir Türkünün Öküsü. T.F.A., (261), 4.71, S.5925
23 BAHÇECİ, Mehmet : Sabit Türküsü. T.F.A., (150), 1.62, S. 2617
24 BERBEROĞLU, Metin : Menteşeli. T.F.A., (163), 2.63, S. 2977
25 BOLULU, Osman : Reşadiye'den Gürcoğlu Türküsü. T.F.A., (80), 3.56, S. 2274
26 BOLULU, Osman : Yusuf Türküsünün Doğuşu. T.F.A., (86), 9.56, S. 1362
27 BURDURLU, İ. Zeki : Çukurova'dan Türküler. T.F.A., (159), 10.62, S. 2876-2877
28 CENGİZ, Haydar : Ceviz Oynamaya Gelmiş Odama. T.F.A., (217), 8.67 S.4490
29 ÇELİK, Nasuh : Taşova'dan bir Türkü. T.F.A.,(77), 12.55, S. 1226
30 DEDEOĞLU, Behçet : Şavşat Dağlarından Çoban Türküleri. T.F.A., (206), 9.66, S. 4182
31 DEMİR, Ö. Yüksel : Diyarbakır'ın Dicle İlçesinden Türküler. T.F.A., (131), 6.60, S. 2170

- 32 DEMİRAY, M. Güner** : Gemerek Türküleri-1. T.F.A., (283), 2.73, S. 6549-6551
33 DEMİRAY, M. Güner : Gemerek Türküleri 2. T.F.A., (284), 3.73, S. 6592-6594
34 DEMİRAY, M. Güner : Gemerek Türküleri 3. T.F.A., (290), 9.73, S. 6760-6771
35 DEMİRAY, M. Güner : Gemerek Türküleri 4. T.F.A., (306), 1.75, S. 7190-7191
36 DEMİRAY, M. Güner : Gemerek Türküleri 6. T.F.A., (334), 5.77, S. 7993
37 DEMİRAY, M. Güner : Gemerek Türküleri 7. T.F.A., (339), 10.77, S. 8133-8134
38 DİZDAROĞLU, Hikmet : Tire Türküleri. T.F.A., (125), 12.59, S. 2044-2045
39 ELMAS, Yılmaz : Güveyi Kına Türküsü. T.F.A., (173), 12.63, S. 3265
40 ERBİLEK, İ. Nami : İstanbul Türküleri 1. T.F.A., (143), 6.61, S. 2425-2427
41 ERBİLEK, İ. Nami : İstanbul Türküleri 2. T.F.A., (145), 8.61, S. 2478
42 ES, Selçuk : Koç Bekir Ağa İlin yakılan Destan ve Türküler. T.F.A., (345), 4.78, S. 8300-8302
43 EYÜPOĞLU, İ. Zeki : Kıyafet ve Gemi Üzerine Türüler.T.F.A., (37), 8.52, S. 583-584
44 EYÜPOĞLU, İ. Zeki : Asker Türküleri. T.F.A., (42), 1. 54, S. 669-671
45 EYÜPOĞLU, İ. Zeki : Ayrılık ve Sevda Türküleri. T.F.A., (49), 8. 53, S. 771-773
46 EYÜPOĞLU, İ. Zeki : Maçka Türkülerinde Saç. T.F.A., (67), 2.55, S. 1064-1065
47 EYÜPOĞLU, İ. Zeki : Karadeniz Türkülerinde İstanbul. T.F.A., (95), 6.57, S. 1511-1512
48 EYÜPOĞLU, İ. Zeki : Pir Ali Türküsü. T.F.A., (144), 7.61, S. 2451-2452
49 GAZİMİHAL, M. Ragıp : Tokat Türkülerinden. T.F.A., (68), 3.55, S. 1076-1077

50 GENÇTÜRK, İ. Celal : Sultanım, Sultanım... Sarı Sultanım. T.F.A., (165), 4.63, S. 3036

51 GÖYCELİ, Yaşar K. : Akgül Seni Camekanda görmüşler. T.F.A., (60), 7.54, S. 949-951

52 GÖYCELİ, Yaşar K. : Sarı Yıldız, Mavi Yıldız. T.F.A., (51), 10.53, S. 801-803

53 GÖĞCELİ, Yaşar K. : Alageyik. T.F.A., (54), 1.54, S. 850-852

54 GÖKÇE, Erdoğan : 1897 Türk-Yunan Savaşında Yakılan Türküler. T.F.A., (303), 10.74, S. 7119-7121

55 GÜNDÜZ, Ayten : Üç Türkü ve Hikayesi, T.F.A., (65), (220), 11.67, S. 4579-4580

56 GÖNESEN, Fethi : Bir Tokat Türküsü. T.F.A., (65), 12.54, S. 1032

57 HAMAMCI, R. Sami : Şarkikarağaç Yenişehir Dügün türküler. T.F.A., (231), 10.68, S. 5087-5088

58 HİNÇER, İhsan : Türk Halk Musikisi Gecesi. T.F.A., (18), 1.51, S. 285-288

59 IŞIK, Şekip H. : Kazibe'm Türküsü'nün Öyküsü. T.F.A., (361), 8.79, S. 8738-8739

60 IŞIK, Şekip H. : Yüksek Yüksek Tepelere Ev kurmasınlar. T.F.A., (362), 9.79, S. 8762

61 KADİROĞLU, Mahmut : Geli-bolu'lu Musa'nın Türküsü. T.F.A., (229), 8. 68, S. 5028

62 KARA, Şükrü : Telli Gelin Türküsü'nün Ordu Rivayeti. T.F.A., (324), 7.76, S. 7698-7700

63 KARABAŞ, Seyfi : İnce Giyerim İnce. T.F.A., (236), 3.69, S. 5220-5222

64 KARABAŞ, Seyfi : Bir Yıldız Doğdu Yüceden. T.F.A., (242), 9.69, S. 5394-5396

65 KARABAŞ, Seyfi : Kızılıklar Oldu Mu. T.F.A., (254), 9.70, S. 5734-5737

66 KARADENİZ, Fikret : Bir Hamsi Türküsü. T.F.A., (362), 9.79, S. 8761-8762

67 KAYMAK, Mansur : Alaaddin'e Vardım Emme Durmadım. T.F.A., (347), 6.78, S. 8350-8351

68 KEPENEK, Şevki : Ümiteli Köyü Türküleri. T.F.A., (257), 12.70, S. 5822

69 KIZILDAĞLI, Edip : Hatay'dan Birkaç Türkü. T.F.A., (322), 5.76, S. 7661

70 KOÇAK, E.Sadık : Gaziantep'ten Türkü, Gelenek ve Atasözleri. T.F.A., (131), 6.60, S. 2168

71 KÖPRÜLÜ, Behice : Eski İstanbul Türküleri. T.F.A., (140), 3.61, S. 2346

72 KÜÇÜKBEZİRCİ, Seyit : Konur

Daylak Türküsü. T.F.A., (122), 9.59, S. 1982

73 KÜÇÜKBEZİRCİ, Seyit : Leylek Türküsü. T.F.A., (127), 2.60, S. 2082

74 MAKAL, Tahir K. : Azime'nin Yoluna. T.F.A., (95), 6.57, S. 1517

75 MEMİŞOĞLU, Fikret : Katip Türküsü 1. T.F.A., (12), 7.50, S. 187-188

76 MEMİŞOĞLU, Fikret : Katip Türküsü 2. T.F.A., (13), 8.50, S. 207-208

77 NASRADDİNOĞLU, İ.Ünver : Kara Hüseyin'e Yakılan Türküler. T.F.A., (305), 12.74, S. 7185-7186

78 OKUR, Ragıp : Tohtur (Doktor) Ali Türküsü. T.F.A., (39), 10.52, S. 619

79 ORHAN, Salih : Avşar Beyleri Cenk Türküsü. T.F.A., (226), 5.68, S. 4750

80 ORHAN, Tarık : Bayburt Türküsü. T.F.A., (64), 11.54, S. 1019

81 ORHAN, Tarık : Divriği Türküleri. T.F.A., (136), 11.60, S. 2266

82 ÖZALP, İsmet : Gurbet Türküleri. T.F.A., (137), 12.60, S. 2278

83 ÖZTELLİ, Cahit : Üçyüz Yıllık Bir Savaş Türküsü. T.F.A., (129), 4.60, S. 2126

84 ÖZTELLİ, Cahit : İssiz Yuvalar (Konya Türküleri). T.F.A., (133), 8.60, S. 2203

85 ÖZTELLİ, Cahit : Damat İbrahim Paşa Türküsü. T.F.A., (227), 6.68, S. 4768

86 ÖZTELLİ, Cahit : Şeytan Bunun Neresinde ve Kaynağı. T.F.A., (236), 3.69, S. 5230-5231

87 PETEKÇİ, Ahmet : Bozkır'da Söylenen Maniler, Türküler, Koşmalar. T.F.A., (68), 3.55, S. 1075

88 PETEKÇİ, Ahmet : Konya Türküleri. T.F.A., (157), 8.62, S. 2799-2801

89 POLAT, Şükrü : Suşehri Köylerinde Dügün Türküleri. T.F.A., (62), 9.54, S. 989

90 POLAT, Şükrü : Maley Türküsü. T.F.A., (138), 1.61, S. 2309

91 SARIHAN, Zeki : Karapınar Akçayazı Kına Gecesi Türküleri. T.F.A., (195), 10.65, S. 3893

92 SAVAŞÇI, M. Fethi : Ümmet Ali Türküsü. T.F.A., (37), 8.52, S. 592

93 SAYGI, Osman : Dügün ve Türküler. T.F.A., (166), 5.63, S. 3059-3060

94 SEVİNÇ, Emil : Mahmut Cavuş ile Telli Gelin. T.F.A., (249), 4.70, S. 5607-5708

95 SOYYANMAZ, İ. Hakkı : Edirne

Bölgesi Kına Gecesi Türküleri. T.F.A., (268), 11.71, S. 6135-6137

96 SURAL, Mahmut : Konya Türkü ve Tekerlemeleri. T.F.A., (196), 11.65, S. 3917

97 TAŞLIOVA, Aşık Şeref : Arpaçayı Aşdı, Taşdı. T.F.A., (347), 6. 78, S. 8351-8352

98 TUĞRUL, Dr. Mehmet : Devrent deresi Türküsü. T.F.A., (324), 7.76, S. 7690-7697

99 TUNÇ, Ali : Uşak'tan Derlenen Türküler. T.F.A., (94), 5.57, S. 1493

100 UZ, Mustafa : Eminem Türküsü. T.F.A., (94) 5.57, S. 1501

101 TÜTÜNCÜ, A. Türabi : Yalvaç'ta Yakılan Üç Türkü-Ağıt. T.F.A., (259), 2.71, S. 5867-5868

102 UĞUR, Süleyman : Acıpayam Dolaylarında Söylenen Bir Gelin Yası. T.F.A., (250), 5.70, S. 5616

103 UĞURLU, Kamil : Kesik Çayır Biçilir Mi? T.F.A., (172), 11.63, S. 3222

104 UYGUNER, Emin : Kandıra'dan Derlenen Türkülere. T.F.A., (91), 2.57, S. 1449-1451

105 UZ, Mustafa : Veli Ateş'in Türküsü. T.F.A., (67), 2.55, S. 1063

106 ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir : Afyon-karahisar Türküleri. T.F.A., (129), 4.60, S. 2131

107 ÜNAL, Nazmi : Bozan Bey için Yakılan Yiğitlik Türküleri. T.F.A., (18), 1.51, S. 284

108 ÜNAL, Nazmi : Urfa'da Çığırılan Birkaç Türkü. T.F.A., (20), 3.51, S. 315

109 YAMACI, Ahmet : Şu Çavdır'ın Hanları Türküsü. T.F.A., (320), 3.76, S. 7602-7603

110 YANIK, Mehmet : Deli Boran. T.F.A., (144), 7.61, S. 2452

111 YARŞI, Ali : Bir Hasret Türküsü. T.F.A., (158), 9.62, S. 2845

112 YARŞI, Ali : Afyon'un Ortasında Kal'ası Türküsü. T.F.A., (182), 9.64, S. 3518

113 YEDEKÇİOĞLU, Kazım : Çel-lov'un Türküsü. T.F.A., (360), 7.79, S. 8714-8715

114 YILDIZ, Hüsnü : Serik'ten İki Türkü. T.F.A., (153), 4.62, S. 2705-2706

115 YÜCE, Şener : Burdur'un Bucak İlçesi Türküleri. T.F.A., (167), 6.63, S. 3099-3100

116 YÜCE, Şener : Burdur Türküleri. T.F.A., (194), 9. 65, S. 3851-3852

Adıyaman Halkbiliminden Örnekler (*)

M. Türker Acaroğlu

Emekli Derleme Müdürü

DÜĞÜNLER

Eski gelenek ve görenekler geçerlidir. Davul, düğünlerin değişmez çalgısıdır. Kimi zaman, davulun yanısıra, saz takımına da rastlanır.

Gelin alayı, kına gecesi, güvey tıraşı vb. gibi töreler buralarda da var. Gelin almadan bir gün öncesine değin, gelinin eşyası baba evinde toplanır, (Çeyiz yazıcı) tarafından tek tek yazılır. Son gün yapılan içkili bir toplantıdan sonra düğün tamamlanmış olur. Adıyaman

merkeziyle Besni ve Kahta vb. gibi ilçelerde yeni yeni salon düğünleri yapılmaya başlamıştır.

Köy düğünleri de pek ayrı bir şey değildir. Köylerde düğün çağırılacaklar, küçük birer armağanla çağırılırlar. Konuklar da, buna karşılık, düğün evine küçük baş bir hayvan armağan ederler. Bu hayvanların büyük bölümü, yine konuklar için kesilir. Gelin alınacağı gün, köy meydanında toplanılıp davul eşliğinde eğlenilir. Oynayanlarla seyirciler, davulcuya para verirler ama bu para, düğün sahibi içinde; davulcunun ücreti ayrıca ödenir.

GIYİM KUŞAM

Erkeklerin çoğu hala daha "şalvar" giyer. Kadınlarsa "fistan" denilen entariler giyip başlarını "tülbent" ya da "yazma" ile örterler. Kadınların başı açık gezmesi ayıptır, başı açık sokağa çıkan kadın hemen hemen hiç görülmez. Köylerde erkeklerin de başı açık gezmesi ayıplanır. Onun için, hemen hemen bütün erkekler kasket giyer.

Köy kadınları gençse entari, yaşlıysa uzun, geniş, yandan yırtmaçlı "zıbın"

Adıyaman türküleri, halk müziğinin güzel örnekleriyle doludur. Halkın müziğe verdiği önem, halk ozanlarına gösterdiği sevgi ve saygıdan anlaşılabilir.

OYUNLARI

Adıyaman'ın en eski ve ilginç olan sporları olan iki oyunu da tanıtıyoruz.

1. Bukibezi:

Cumhuriyetten önce başlayıp Cumhuriyetten bir süre sonra da sürüp giden spor çeşitlerindedir. Deyim

denilen giysiler giyer. Kız olsun, oğlan olsun, 4-5 yaşına dek, bütün çocuklara entari giydirilir. Görünüşte, erkek çocuklar, kızlardan başlarındaki "terlik" adı verilen takkelerden ayrılır. Bununla birlikte, son yıllarda köylerde de giyim-kuşam değişmeye başlamış, kentlerdekine özenti artmıştır.

TÜRKÜLER

Farsça olup "Kaçan gelin" anlamına gelir. Oyun, onar kişilik, karşılıklı iki grup tarafından oynanırdı. Grupları bugünkü futbol alanındaki santra çizgisinden olduğu gibi, bir çizgiyle ikiye ayrılır. Grupların işgal ettiği yerlere "Hint" denirdi. (Hint, bugünkü hemen hemen futbol kadrosunun bulunduğu alan anlamına gelmek-

tedir.) Oyunun esası şöyledir:

Karşı karşıya oynanan iki gruptan, yani taraflardan birisi, aralarından seçecekleri çevik, koşabilen, hareketli, kıvrak, kendini ele vermeyen yapıdaki bir oyuncusunu "Gelin" diye tanımlar. Amaç, karşı grup oyuncularının bu gruptaki gelini yakalayıp ellerini vura-bilmeleridir. Gelini yakalayabilmek için rakip grubun, oyun başlangıcında kendi çizgisini geçerek gelin ve tarafına özgü alanda hareket etmesi koşuldur. Bu arada, gelini koruyan tarafın oyuncuları geline el vurmaya gelen rakip oyuncuya yetişerek vücudunun herhangi bir yerine üç kez dokundurması, o oyuncunun oyundan çıkması demektir.

Bu dokunma, vücuda metlak değinme biçiminde olacaktır. Elin yavaşça değmesi, yani vuruşun giysi yüzeyinde kalması kabul olunmaz. Taraf bu vuruşu kabul etmeyerek "Elinin değdiği yerden kan çıkmaz" deyimiyle geçersiz sayar. Bu yüzden, oyunlar olabildiğince dokunma hareketini güçlüce, görülür biçimde uygulamaya çalışılır. Oyun sırasında, gelinin yakalanarak ona el atılması, gelinin bulunduğu tarafın yine gelin bekleme, yani yenik sayılma yükümlüğüne itilmesidir. (yani, rakip tarafından el vurulması), devrenin kapanıp bitimi demektir.

Gelini, oyunda "Ebe" denilen güçlü-kuvvetli, olabildiğince iri yarı bir oyuncu korur, oyun süresince gelinin yanından hiç ayrılmaz, kendi arkasında rakibe karşı onu savunmaya çalışır. Öteki oyuncular da yine gelini ileri hatlarda savunma için didinirler.

Oyunun esası, rakip tarafın alanı içinde daha önce taraflarca anlaşma sağlanıp saptanan bir yere gelinin, rakiplere elletmeden, sağ salim koştu-rularak götürülmesidir. Bu oyun, üç devre halinde oynanır.

Gelinin karşı tarafa, yani hedefine sağ salim geçirilmesi ya da gelin tarafı oyuncularının rakip taraf oyuncularının birer birer yakalayacak üç kez dokunup elenmesi (eski deyimle: öldürmesi), karşı tarafın yenik sayılması demektir.

Oyun kurulurken, gelinin bulunacağı tarafın kura ile saptanması, bu oyunun temel kuralıdır. Bugün de gençlerce zaman zaman oynanan bu oyun, Adıyaman'da aşağı yukarı bütün spor

çalışmalarının anası durumundadır. Çeşitli spor dallarını birçok yönüyle kapsayan bu oyunda başarı gösteren elemanları bugün teknik yöntem ve

Uzun Hava

Ayrıldım gülüm senden
Saçı sümbülüm senden
Göz açtım, seni gördüm
Vazgeçmeme gülüm senden

Aldandım, dile düştüm
Gölgeden güne düştüm
Gidin, söyleyin yare
Dediği güne düştüm.

Türkü

Karşıda kara erik
Dallarını eğerik
Biz Adıyamanlılık
Ölenecek severik.

Güzel kız, şirin kız, şeker kız,
Kaymak kız, yaktın bizi.

Sallandım, girdim bağa
Başım değdi yaprağa
Kız ben seni alamazsam
Girmem kara topırağa.

Güzel kız, şirin kız, şeker kız,
Kaymak kız, yaktın bizi.

Türkü

Git, gelemem, işim var
Gergefte nakışım var
Adıyaman içinde
Biricik sevdiğim var

Görmeyeli ben seni
Allerim yaner oldu
Ayrılmamıza sebep
O zalim annen oldu.

Türkü

Gölbaşına vardım, gülleri çoktur
Güzeller geliyor, sevdiğim yoktur
Gölbaşına vardım, tren durmuyor
Anam beni sevdiğime vermiyor.

Bu derenin armudundan,
burcundan
Bana gelsen, ölür müydün
acından?

kurullarla gelişen türlü spor alanlarında kendilerini yetismeye hazır durumda bulurlar.

2. Depik (Tekme):

Eskiden ve şimdi Adıyaman'ın geçer-

li spor dallarından biri de budur. Oyuna, olabildiğince eşit kilodaki iki kişiyle başlanır. Oyunun en büyük özelliği, yalnızca ayakların çalışmasıdır. İki taraf, birbirine yalnızca ayaklarıyla tekme vurarak oyunu yürütür.

Depik yarışı, iki kişiden çok oyuncuyla yapılamaz. Bu oyuna el karışmaz. Elin karışması fauldür. Oyun, mutlaka ayakkabısız oynanır. Kural dışı olarak, oyunda üç kez ayağı yerine elini kullanan oyuncu, yarış dışı bırakılır.

Bu oyunda ayak ve bacakları güçlü olan, vücutça çevik bir yapıya sahip bulunan oyuncu, sıçramada daha çok başarı göstereceği için, yenme oranı da o ölçüde yüksek olur. Böyle bir oyuncu, tekmesini rakibin vücudu üzerinde ayağının kavuşabileceği her noktaya, en amansız bir vuruş biçiminde indirir. Birbirini tekmeleyen yarışmacılardan yere düşen oyuncu, on sayıya dek yerden kalkmazsa, yenik sayılır. Yine yarışmacılardan herhangi biri vuruşların karşısında direncini yitirerek "bugün yenildim, yeter" anlamında "Gıgğğ..." diyerek bağırırsa, rakibin zaferini kabullenmiş olur.

Oyun alanı 9 adım çapında bir dairedir. Oyuncular, bu daire içinde dövüşmek zorundadır. Dövüşte tekmele-er, vücudun her yanına vurulabilir. Dairenin dışına, gerek rakibini vuruşlarıyla, gerekse kendi kendine çıkan oyuncu, her çıkışında bir kötü puan alan oyuncu, yenik sayılır. Oyun süresi, zaman ölçüsüyle sınırlandırılmamıştır. Yenişinceye dek yarışma sürdürülür.

Depik oyunu, daha çok bir övünç, erdem, övgü sayıldığından, mahalleler-arası yapılı; bütün mahalleli oyunu gönülden izler. Kadınlar da oyunu damlardan seyreder. Görüldüğü üzere, Depik, adeta bugünkü teak-wan-do oyununu andırır. ■

(x) Malatya İnönü Üniversitesine bağlı Adıyaman Meslek Yüksek Okulunca 19-21 kasım 1986 tarihinde Adıyaman'da düzenlenen "Atatürk Barajı Göl Alanı ve Çevresi Folklor Sempozyumu"na sunulan bildiridir.

Şark Odası

Hazırlayan: Sacide GÜNGÖR

Folklorunu tanıyan, kültürel değerlerini yaşatmayı amaçlayan; kısacası Türk kültürünü gelecek nesillere taşıma arzusu içerisinde olan herkesin ilgilendiği, yapmayı arzuladığı bir şark odası vardır.

Düşünsenize; bir oda ve odanın orta yerinde, bir doyumsuz tadı ile dünyaya adını duyuran Türk kahvesini pişirmek için hazır bir mangal, yerde; bazen bir aşkın, sevginin, tutkunun; bazen de bir hasretin, özlemin motif motif işlendiği bir kilim. Bu öyle bir kilim ki; insanı bir diyardan alıp başka bir diyara sürükler ve bir renk cümbüşünün içerisine sokar.

Peki ya o sedirlerin üzerindeki kanaviçe işli yastıklar, örtüler, cıvıl cıvıl işlenmiş pikeler. Hepsi ayrı bir el emeği göz nuru.

Eh...! Saz'ın bulunmadığı bir şark odası da düşünülemez herhalde. Yanlış sazlada kalmamalı. Güzel Türkiye'mizi doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine bir bütün olarak ele alıp her yörenin müziğini kulaklara en iyi şekilde hitap ettiren müzik aletlerini de şark odasına koyduğu-

muzda kültürümüzün zenginliği en canlı biçimde sergilenmiş olur.

İşte böyle bir şark odası hazırlamak istiyorsanız size bir tavsiyede bulunabiliriz. Neresi mi? Tünel'den Beyoğlu'na çıkarken Rus Konsolosluk'u'nun karşısında yer alan Gönül Sokak belki de çoğumuzun adını hiç duymadığı bir sokak. Oysa bu sokakta özellikle eski Türk giysilerinin, halıların, kilimlerin ve örtülerin birbir güzelliğe sahip çeşitleri var. 15 numarada bulunan ve insanın göz zevkini okşayan Borancık, meraklısı için çok iyi ve ucuz bir alışveriş merkezi. Pek çoğu orjinal olan bu eserleri, uzun yıllar süren bir çalışma sonucu derlediğini belirten Latif Erdoğan, geleneksel giysilerden gelin takılarına, ipek şallardan kadife yeleklerle ve hatta deve örtülerine kadar varan bu eserlerin bulunduğu dükkanının kapısının her zaman açık olduğunu söylüyor.

Adres: *Asmalı Mescit Gönül Sokak*

No: 15/17 Tünel / Beyoğlu

Hepinize kolay gelsin.

istanbul kristal®

TEZNIYAT SANAYİİ KOLL. ŞTİ.

CAMDA SANAT

Paşabahçe ve Denizli Cam Mamülleri
Toptan ve Perakende Satış Mağazası

- * 37 PARÇA BARDAK SETLERİ
- * 5 VE 6 PARÇA SEHPA SETLERİ
- * 31 PARÇA MIDNIGHT BAR SET

Siyavuşpaşa Sokak No: 25/3 Süleymaniye - İstanbul
Tel: (0212) 522 47 71 - 522 61 38 Fax: (0212) 522 58 06

İRTİBAT: Haliç Cad. No: 95 FATİH
Tel: (0212) 532 91 80 - 531 73 08

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği 4. Olağan Genel Kurulu Yapıldı

Derneğimizin Yıllık Olağan Genel Kurul Toplantısı 10.12.1995 pazar günü saat 11.00'da dernek merkezinde yapılmıştır.

Oluşan bu yönetim kurulu amaçlarının insan sevgisi ile dolu olan bizlerin, ülkemizin örf ve adetlerini, halk oyunlarımızı kısacası folklorumuzu bilimsel araştırmalarla otantik bir biçimde gençliğimize verbilmek ve nesilden nesile uzanan bu yolda gençliğimizle omuz omuza el ele bir köprü oluşturabilmek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca gençlerimizin çok yakından ilgilendiği ve bu tip faaliyetlere kendi istekleri ile katıldıkları, örf ve adetlerimizi yöre yöre en güzel bir şekilde ifade eden, dile ve göze getiren, milli duygularımızı, düşüncelerimizi iyi bir şekilde bütünleyen, kitleleri birleştiren, aynı zamanda çok yararlı bir bedeni hareket olarak güç kazandıran halk oyunlarımızın geliştirilmesini, yayılıp yaşatılmasını, gençliğin boş zamanlarının bu yolda değerlendirilmesini sağlamak olduğunu söylemişlerdir. Yönetim Kurulu; 1996-1997 döneminde derneğin genel tüzüğüne uygun ve derneğin belirtilen bu amaçları doğrultusunda faaliyet göstereceğini bildirmiştir.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği elemanları olarak yeni yönetim kuruluna görevlerinde başarılar diler hepimiz için hayırlı olmasını temenni ederiz.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği

Yönetim Kurulu ve Denetleme kurulu

- Yönetim Kurulu Asil : M. Zeki BAYKAL
(Başkan)
Mehmet KURAN
(2. Başkan)
Sebahattin ERKOYUNCU
(Genel Sekreter)
Ümit AKYÜZ
(Teknik Başkan)
Neşet KESKİN
(Muhasip)
Zülküf KILIÇ
(Demirbaş)
- Yönetim Kurulu Yedek : Necip BALCI
S. Ahmet ÇORUH
Adnan SEVİNÇ
Ökkeş KAPUCU
Kamber TANRIVERDİ
- Denetleme Kurulu Asil: Cevat TANIR
Nesim ÇATUK
Hasan ÖZTÜRK
- Denetleme Kurulu Yedek : Fahri BAYIR
Ali KAPUCU
Nesrin GENÇ

Baskılı sticker

(PVC- KAĞIT)

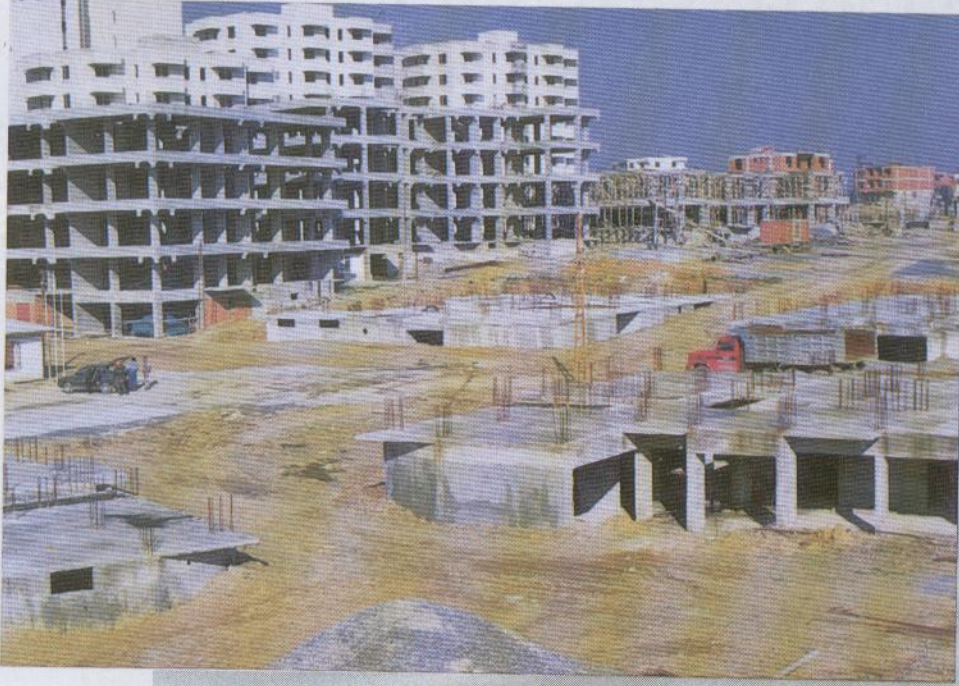
- * SERİGRAFİ BASKI
- * VAKUM AMBALAJ
- * FREKANS KAYNAK
- * PVC SİLİNDİR KUTU ve

PROMASYON ÜRÜNLERİ

ARMASAN **LTD. ŞTİ.**

TERAZİDERE MAH. GÜNEŞ CAD. SİNAN SOKAK No:6 BAYRAMPAŞA/İSTANBUL
TEL: (0212) 576 11 42 - 577 16 03 - 565 62 24 - 544 08 76 FAX: (0212) 565 67 06

RABA
İNŞAAT-TAAHHÜT
SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

*Rahat, konforlu, geniş
mekanlar kurar*

Burhan Gül (İnş. Müh. İ.T.Ü.)
Yönetim Kurulu Üyesi

Alemdağ Cad. No. 370 Kat. 1 D. 2 Ümraniye - İstanbul
Tel : (0.216) 328 51 69 - 335 68 26 Fax : 412 56 06

Kılıçlar Plastik

KIL SANAYİ ve TİCARET KOLL. ŞTİ.

*kalite
bir
gelenektir*

Zülküf Kılıç

Kale Sanayi Mahallesi Sancaklı Caddesi
Gürbüz Sokak No: 45 Güngören - İSTANBUL
Tel: (0212) 556 33 55 Fax: (0212) 504 50 65

BS BAYKALLAR
Sığorta
ARACILIK HIZMETLERI LTD. STI

Çarşıkapı Divanı - 1. Ali Sok. Kalaycıoğlu İşhanı No: 12
Bedrum Kat: 34400 Beyazıt - İST.
Tel / Fax : 0 212 638 57 79 0 212 518 96 89

FOCUS (0 212) 588 01 73 - 632 23 81

MERKEZ : Çarşıkapı Divanı - 1. Ali Sok. No: 9/A
Beyazıt - İSTANBUL

MAGAZA : Mifaiapaşa Cad. Büyük Haydar Efendi Sok.
No. 34 Beyazıt - İSTANBUL

ŞUBE : Hatiboğlu Zübeyde Hanım Cad. No. 104
Zeytinburnu - İSTANBUL

FABRIKA : Çanlı Tabakhaneleri 4. Sok. No. 7
Çanlı - UŞAK

TEL. : 0212. 516 34 30 / 3 Ht. • 516 16 47 / 2 Ht.

FAX : 0212. 516 48 30

TEL. : 0212. 518 05 07 • 518 07 08
517 93 89

TEL. : 0212. 510 88 73 • 510 88 74

FAX : 0212. 510 88 75

TEL. : 0276. 212 13 13

FAX : 0276. 215 56 10

baykallar

Deri Sanayi ve Ticaret A.Ş.

THE REAL LEATHER

BEST QUALITY

We
respect
the
nature

SINCE
1963

Fashion is

KUZU DERİ

KUZU LEATHER Prof. Muammer Aksoy Cad. No. 17 34760 Zeytinburnu - İstanbul / Turkey
Tel: (0-212) 547 40 95 (3lines) Fax: (0-212) 547 19 64